

Anatomy of Fashion / Anatomie módy

Vliv módy na lidské tělo

BcA. Andrea Sološová DiS.

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ateliér Design oděvu

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Andrea Sološová, DiS.**
Osobní číslo: **K12400**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design - Design oděvu**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Anatomie módy - unisex kolekce**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část

Prostudování a analýza dostupných materiálů a informací, obrazová příloha, vlastní závěry v minimálním rozsahu 25 normostran.

Historická analýza vlivu módy na lidské tělo. Dopad módních vynálezů na současnost, kulturní vlivy. Doplněno výzkumem.

2. Praktická část

Výtvarné zpracování a realizace finálních návrhů unisex oděvní kolekce v počtu 9 – 12 modelů.

Teoretická a technická příprava projektu, sběr potřebných informací, dokumentace realizace dle zadaných parametrů (moodboard, storyboard, skici s naznačením siluety, barevnost, popis materiálů, technické nákresy modelů, technické opisy, střihové řešení, postprodukce). Práce musí být doplněná o dokumentační fotografie z procesu tvorby, módními fotografiemi, popřípadě krátkým promo videem. Rozsah práce: cca 40 str., formát A4. Odevzdejte ve 2 stejnopisech v pevné vazbě. Součástí předané písemné práce jsou i 2 vyhotovení na CD-ROM. Na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

BAUDOT, Francois. *Móda století*. Ikar, 2001, Praha, 400 s., ISBN 80-7202-943-6.

BANCROF, Alison. *Fashion and Psychoanalysis*. I.B. Tauris, 2012, New York, 238 s., ISBN 978-1-78076-004-9.

KODA, Harold. *Extreme Beauty, The body transformed*. The Metropolitan Museum of Art, 2001, New York, 168 s., ISBN 0-300-10312-3.

MCDOWELL, Colin. *The Anatomy of Fashion: Why We Dress the Way We Do*. Phaidon, ISBN 978-0714849478.

QUINN, Bradley. *Fashion Futures*. Merrell, New York, ISBN 987-1-8589-4563-7.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Art. Mária Štraneková, ArtD.

Ateliér Design oděvu

Datum zadání diplomové práce:

3. října 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

16. května 2014

Ve Zlíně dne 20. února 2014

doc. MgA. Jانا Janíková, ArtD.
děkanka

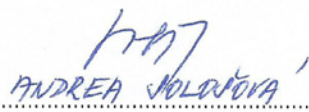

Mgr. Art. Mária Štraneková, ArtD.
vedoucí ateliéru

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 30.4.2014

.....
Jméno, příjmení, podpis

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3.

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své diplomové práci s názvem Anatomie módy – Vliv módy na lidské tělo se zaměřuji na člověka a tělo, které se stalo ústředním tématem a prioritou designéra v postmoderní společnosti, kde se móda stává druhořadou. Svou prací analyzuji historický vliv módy a její odkazy. Dopady na současnou módu a její přirozené vnímání, proměny siluet ženy.

Moje diplomová práce se zabývá vlivem módy na lidské tělo, otisky moderního trendu v těle ženy, která pod touhou být „in“ nevědomě přetváří své tělo.

Tato práce se soustředí na, hledání řešení a východisek pro základní pojmy, jakými jsou dopady módních vynálezů na lidské tělo, zajímavosti módy, zdraví vs. krása, vynucená dokonalost, kulturní vlivy, kdo dnes ovlivňuje módu a styl, unisex pojetí moderní doby.

Klíčová slova: siluety, zajímavosti módy, změny lidské postavy, tělo, vliv módy, unisex, zdraví, dopad minulosti na současnost

ABSTRACT

In his thesis titled Anatomy of fashion - fashion influence on the human body is focused on a man and a body who became a central theme and priority designer in postmodern society where fashion becomes secondary. Their work break down historical influence of fashion and its links. Impact on the current mode and its natural perception.

My thesis deals with the influence of fashion on the human body, fingerprints modern trend in the body of a woman who, after the desire to be "in" subtly reshaping your body.

This work focuses on finding solutions and solutions for basic concepts, such as the impact of fashion inventions of the human body, interesting fashion, health vs. Beauty, forced perfection, cultural influences and who today influences fashion and style, unisex concept of the modern era.

Keywords: silhouettes, interesting fashion, changes in the human figure, body, the influence of fashion, unisex, health, the impact of the past on the present

„Móda jest tak všemocnou tyrankou a její vláda jest tak neobmezenou, že uvrhla v pouta nejen tělo, nýbrž i ducha svých vyznavačků.“

Mé poděkování za odborné vedení mé diplomové práce patří slečně Mgr. art. Márii Štránkové ArtD, a za velmi cenné rady paní Jakobové. Poděkování patří mým blízkým za velkou podporu a trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORICKÁ ANALÝZA VLIVU MÓDY NA LIDSKÉ TĚLO	12
1.1 TĚLO	13
1.2 EXTRÉMNI TRADICE MINULOSTI	15
1.2.1 Kmen Mursi	16
1.2.2 Historie a vývoj umělé deformace lebky	18
1.2.3 Kmen Padaung – „Žirafí ženy“	21
1.2.4 Čínská tradice Zlaté lilie	27
2 VÝVOJ MÓDY, 50. – 60 LÉTA	31
2.1 VLIV SPODNÍHO PRÁDLA NA LIDSKÉ TĚLO	36
2.1.1 Tvarování těla.....	38
2.1.2 Vliv korzetu.....	40
2.1.3 Tvar těla ve 20. století.....	41
3 ANALÝZA SOUČASNÉHO VLIVU MÓDY	52
3.1 „MODERNITA“	52
3.2 DOPADY NA LIDSKÉ TĚLO	55
3.2.1 Jehlové podpatky	56
3.2.2 „Bumster“	57
3.2.3 „Shapewear“	60
3.2.4 Legíny	62
3.3 NOVÉ TECHNOLOGIE – PRŮZKUM	64
II PRAKTICKÁ ČÁST	65
4 ANATOMIE MÓDY	66
4.1 IKONICKÉ PRVKY – INSPIRACE	67
5 SILENT SUFFER	68
6 PŘÍPRAVNÁ FÁZE	71
6.1 MOODBOARD	71
6.2 BAREVNOST A MATERIÁLY	72
6.3 SKICI, NÁVRHY VARIANT	73
7 PROCES ZPRACOVÁNÍ	84
8 REALIZACE ODĚVNÍ KOLEKCE SILENT SUFFER – FOTODOKUMENTACE	88
ZÁVĚR	99
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	100
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	102
SEZNAM OBRÁZKŮ	103
SEZNAM PŘÍLOH	104

ÚVOD

Úvodem do mé diplomové práce bych chtěla naznačit problematiku a inspirační zdroje, stanovit názor a pohled na trendy či módní odkazy společnosti, které mají vliv na lidské tělo.

Jedná se o zajímavosti módy, které zanechávají stopy či otisky v těle. Tělo je důkazem našeho chování a jednání sám se sebou během života. Veškerá módní záležitost se po určité době vtiskne do těla a zůstává jeho součástí. Trvalou připomínkou na období jeho působení.

Období se liší napříč stoletími, národy i pradávnými kmeny, jejichž nezbytnou součástí se stalo zdobení těla, jako rozpoznávací prostředek používají své tělo jako přirozený způsob jak se odlišit. Neznamená to tedy pouhé pomalování se „válečnými barvami“, ale i mnohem dramatičtější způsob, jak vyjádřit hodnotu svého „kmenu“ či krásu ženy. Na odiv je dán ten kousek těla, který je pro opačné pohlaví tím nejpřitažlivějším. Jeho význam je znásoben a zpravidla je prvním co upoutá naši pozornost.

V době od 50. let jde o významné střídání módních siluet v dámském i pánském šatníku. Zdůraznění krku, ramen, hrudníku, pasu a boků má svou historii a význam v daném období. Byl nastolen trend, ale jeho následky už nebyly brány v úvahu. Tyto módní záležitosti jsou však reakcí na určitý podnět. Válka je řešením problému, po nichž nastává lidská a sociální katastrofa, stejně tak má vliv na lidské tělo jeden způsob, jak tělo přetvářet k obrazu dané společnosti. V postmoderní době narůstá význam těla jako symbolu.

Zajímavosti i z kulturního hlediska jsou s ohledem na období v souladu s názorem společnosti, ve které se tento trend užívá.

Tělo je formováno do tvaru, který není jemu přirozený, ale chtěný, žádaný si společností a dobou. Průzkumnou formou bych chtěla odhalit příčiny, které vedly k výraznému ovlivnění lidského těla.

Nabízí se množství otázek. Kde se nachází původ formování těla do nepřirozeného tvaru? Jak je nepřirozená forma těla spojována s ideálem krásy? Jaká je příčina deformací kostry člověka již v raném věku? Z hlediska módy se stále k tělu vracíme. Co vedlo Diora k ráznému činu, ženu sevřít zpět do korzetu? Chtěl ženu držet zpět v hrsti poté co Coco Chanel dala ženám volnost? Jaký je historický důvod jejich reakce na předchozí „trend“? Bylo v tom i něco osobního? Co vedlo ke střídání linií, siluet a tvarů?

Vzhledem k módě 21. století, kdy trendy jsou „out“ a je v módě „styl“ a vlastní individualita, je možné najít příklady prvku, který byl pro dané období určujícím, a jeho následky jsou patrné do dnešního dne.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORICKÁ ANALÝZA VLIVU MÓDY NA LIDSKÉ TĚLO

Tato kapitola diplomové práce je vyobrazením vývoje módy a hledáním souvislostí v rámci historických odkazů vlivu na lidské tělo.

Z hlediska dlouhodobého vývoje módy se první vlivy na lidské tělo datují již od dob, kdy si neandrtálci natírali tělo na červeno. Již tento počín se dá považovat za první důkaz o vnímání vlastního těla. Během staletí se tento rys lidské kultury mnohokrát opakuje a zdá se, že lidstvo provází odpradáвна, za různých však z podobných příčin. Viníkem, který se prohřešil proti vlastnímu tělu, je však vždy člověk.

Již v dějinách starého Egypta se setkáváme s praktikami, kterými mění vzhled člověka již od narození. Mým názorem je fakt, že k vzájemnému ovlivnění mezi tělem a oděvem, či stylizací, vyznáním, které jsou přisuzovány postavení ve společnosti, je zcela nevyhnutelné. Ve velké míře tomu tak bylo v minulých staletích, ale i dnes jsou na tělo kladeny vysoké požadavky.

Proč pracuje člověk právě s vlastním tělem? Dotýká se všech forem umění. Naše vlastní tělo je nejbližším artefaktem, kterým se můžeme inspirovat, ovlivňovat a měnit. Je také něčím, v čem může být našim potěšením, zhmotněním přání touhy a sebedůvěry. Zřejmě z těchto důvodů bývá móda úzce spjata a tělem, lépe řečeno tělo s módou. Uvědomíme-li si co je čím ovlivňováno.

Právě až člověk (*homo sapiens*) překročil hranici mezi užitým výtvarným směrem, zde mám na mysli výrobu pracovních nástrojů, zdobení vlastního těla, napodobování zvířat, a uměním výtvarným, které zahrnuje především představu jako zdroj k vytvoření uměleckého díla – zobrazení lidské postavy, zvířete. Tímto člověk získal schopnost, kterou se odlišuje od zvířat. Jejich představivost a rozvoj mysli donutila člověka k nutkání tvořit. Cílem bylo zobrazení chtěného předmětu či zvířete, ale také schopnost vyjádření se. Tato schopnost se stala prostředkem k mezilidské komunikaci¹.

Rozvinuly se první náznaky malířství a sochařství. Tehdy to však byl pouze projev založený na smyslovém vnímání. Prvními náměty se stala převážně zvíř, kterou člověk v době

¹ MRÁZ, Bohumír. Dějiny výtvarné kultury. Praha: Idea Servis, 2001. ISBN 978-808-5970-234.

mladého paleolitu lovil, ale i drobná zvířata jako jsou ptáci, ryby, zajíci, i lovecké scény. Nepochybně se námětem stalo i samotné lidské tělo, zobrazení druhého, přesněji opačného pohlaví, však v daleko menší míře. Možná právě zde se rozvinula dychtivá povaha člověka v nutnosti věnovat se tomu, co je nám nejbližší a co může změnit.

Tohoto začali lidé poměrně brzy využívat a své tělo mění k ideálnímu obrazu svému či dané společnosti, kultury, do které se narodili či do níž chtějí patřit.

1.1 Tělo

Obr. č. 1 Tělo-ilustrativní obrázek

Nejprve bych však uvedla několik faktů, které nám pomohou odpovědět na základní otázky týkající se lidského těla. Proč je lidské tělo ideálním nástrojem jak změnit vlastní smýšlení o lidských hodnotách?

„Lidská osobnost se skládá ze tří částí : z duše, těla a oblečení.“ (William James, 1890)

Lidské tělo je pozoruhodným mnoho rozličným úkazem mající jedinečné vlastnosti. Ačkoliv si to mnohdy neuvědomujeme, naše tělo je nesmírně citlivé na veškeré vlivy a chování nás samotných. Jednou z jeho vlastností je velká přizpůsobivost. Můžeme polemizovat zda-li je vlastností dobrou či špatnou, vlastností, která přináší užitek nebo díky, které ztrá-

címe. Tělo se skládá z pevné kostry a měkkých tkání, které jsou mnohem více náchylné na vlivy. Jsou daleko více přizpůsobivé a snadno přijímají požadovaný tvar. Avšak ani zdravá kostra člověka není tak odolná, aby odolala touze, přesvědčení a tradicím.

Tělo je prvním aspektem, který vnímáme ihned na první dojem. Je prvním celistvým vizuálním obrazem, který na nás působí a mnohdy řekne o své nositeli daleko více než by ten dotyčný chtěl říct slovy. Ne nadarmo se říká, první dojem dvakrát neuděláš. Tohle přísloví v sobě skrývá podstatu povrchního vnímání těla.

Vraťme se, ale k podstatě myšlenky. Jistým způsobem ve svých genech neseme informaci, která v nás vzbuzuje myšlenky a touhu někam patřit, být členem společnosti a odlišovat se. Pokud začneme od začátku, tyto vlivy se výrazně projevují již v afrických domorodých kmenech, které si tak jistým způsobem ponechávají svou jedinečnost a nezaměnitelnou identitu. Prvky jsou jiné, výrazné a jasně rozpoznatelné. Samozřejmě, že při bližším studování jednotlivých výrazových prostředků nacházíme určité shodné momenty, principy, ale podle mého názoru se jedná o takzvaně omezenou plochu plátna, čímž myslíme lidské tělo. Však jsou etiopské kmeny, které rozšířily své „stylistické“ schopnosti. V takovém případě se zcela jistě může jednat o první doplňky. Vnímám je ale poněkud jinak, když se jedná o tyto vzácné kmeny lidí, než kdybych hovořila o doplňcích minulé či nadcházející sezóny ve 21. století. Působí na mě jako součást lidského těla, jako prvek nahrazující část měkkých tkání. Tímto způsobem jakoby rozšiřovaly své tělo, dávaly mu nový význam, prostor i funkci. Rozšíření svého působení na okolí. Pomyslně jejich tělo získává jiný význam, novou teorii výkladu.

Pokud mohu mluvit ze svých vlastních zkušeností a k přiblížení, vysvětlení myšlenky, bych mohla uvést příklad, který se může týkat nás všech, nebo možná jen určitých typů lidí či povah. Jedná se o jednoduché zamyšlení. Jak daleko vaše tělo působí? Na jakou vzdálenost jsme schopni vlastním tělem fyzicky působit? Pokud někde člověk žije, pracuje, působí na dané okolí i svými osobními věcmi, které používá. Ostatní vědí kdo je jejich vlastníkem a také tak by k nim měli přistupovat. Jsou takovou prodlouženou rukou svého majitele, patří do jeho prostoru, pomyslné bubliny, kterou si kolem sebe ač nevědomě tvoříme. Pokud zajdeme ještě dál a do myšlenky se ponoříme hlouběji, můžeme se zamyslet nad zcela běžnými záležitostmi. Vlasy jsou korunou krásy. Mnohdy však mohou být překážkou, pokud jsou extrémně dlouhé. Například statistika rekordů týkající se lidského těla z roku 2011 označuje Xie Qiuping z Číny jako rekordmanku za nejdelší dokumentované

vlasý. Její vlasy jsou dlouhé 5,63 metrů. K rekordnímu měření došlo 8. května 2004. Vlasy jí rostou od roku 1973, kdy měla třináct let.²

Obr. č. 2. Xie Qiuping, www.rekordy.org

Nastává otázka, je v její moci uhlídat konce svých vlasů. Osobně to vnímám jako nové, odlišné zaujímání přirozeného prostoru těla, přičemž zkrácení vlasů by znamenalo odříznutí osobního prostoru. Tato moje úvaha však není pravidlem, je zcela individuální a každý z nás tento fakt vnímá rozličně. Jsou i lidé, kteří nad podobnými záležitostmi absolutně nepřemýšlejí a jednají zcela instinktivně a dle své intuice.

1.2 Extrémní tradice minulosti

Tímto chci také upozornit na extrémní případy módy. Případy, které nás udivují a většina z nás se nad těmito zvláštnostmi pozastaví. Pro lidi žijící v odlišné kultuře, mnohem odlišné společnosti a jiným způsobem než jakým žijí lidé v Evropských zemích, jsou tyto praktiky přijatelné v domnění správného jednání a zajištění dobré, výhodné budoucnosti svých potomků, dá-li se to takto popsat.

Jedná se o zajímavosti v oblasti odívání, zdobení a formování těla, které výrazným způsobem ovlivnily lidské přesvědčení i tělo. Převratné novinky, jenž měly za úkol pozdvihnout

² www.rekordy.org

krásu v ideálních proporcích. Forma těla či jeho deformace nese po většinou skrytou informaci.

Ideál krásného těla je v každém koutě světa hodnocen odlišným způsobem, jeho vnímání je zcela jiné. „Jiný kraj, jiný mrav.“- pravidlo, které v tomto případě platí a to dvojnásob.

Některé primitivní kmeny, které stále žijí v odlehlých koutech naší planety, si krásu lidského těla představují poněkud jinak.

1.2.1 Kmen Mursi

První příklad extrémního deformování těla pochází z Afriky a je výsadou Etiopského kmene Mursiů. Ženy kmene Mursi, který sčítá 6 000 až 10 000 lidí, se zdobí keramickými labrety³. Talířky rozmanitých tvarů a velikostí i barev si vkládají do naříznutého spodního rtu, což je především výsadou žen, případně do ušního lalůčku. Ušní lalůčky si jimi zdobí i zdejší muži. Právě takto ozdobená žena je pro muže atraktivní ve smyslu sexuální vyspělosti a později značí spokojenost v manželství.

Zhruba od třinácti let je dívkám vkládán do rtu talířek menšího průměru, avšak v období šestnáctého roku se průměr zvětší až na 15 centimetrů. Ve věku, kdy je dívka připravena na vdávání ji matka rozřízne spodní ret a vloží zátku. Až se ret zahojí, je postupně vkládán talířek větší velikosti. Čím větší talířek je, tím je pro muže atraktivnější. Aby talířek lépe držel, dívce jsou vyraženy dva až tři spodní zuby. Takže proces je provázen nejednou bolestí a oddaností.

Jedním z důvodů proč ženy tyto talířky nosí je, že dříve byly unášeny Araby a tímto způsobem se pokoušely zošklivit sami sebe a těmto únosům tak předejít. Dnes jsou však pro ně typickým znakem a ozdobou. Ozdoby nejsou trvalé, v případě potřeby si je žena může vyndat a zpět nasadit. Nejčastěji se tak stává u jídla a také v době kdy ji manžel umře. Ret si pak na znamení smutku prořízne takovým způsobem, že v něm již není možné talířek nosit.

³ Labrety – hliněné (keramické, z terakotové hlíny) nebo dřevěné talířky vložené ve spodním rtu, jsou hladké nebo jen s jednoduchým vzorem, ozdoba ženy kmene Mursiů

Dalšími doplňky jsou například malé labrety v uších, barevné korálkové či kovové náramky a jizvové tetování po celém těle. Tento druh zkrášlování využívá však více kmenů. Pro zesílení efektu a zvýraznění jizvy se do čerstvé rány sype popel.⁴

Všechny tyto případy jsou spojené s tradicí, s více či méně racionálně podloženou teorií, zda-li tomu tak doopravdy bylo. Jsou navázáním na kulturní vlivy kmenu. Jedná se o módu jako takovou? Předpokládám, že v pravém slova smyslu móda vznikla na základě těchto prvotních jevů a vlivem rozličných kultur. Zdobení však za druh módy dnes považujeme. Podle mého názoru se v minulosti jednalo především o přesvědčení v dobro pro člověka, který metodu, ač krutou, deformace těla podstupuje.

Obr. č. 3. Žena kmene Mursi

Podobným případem je také lid jménem Canela, který žije na území dnešní Brazílie. Tento způsob zdobení má význam společenského postavení i odlišení se na základě pohlaví. Větší význam má však pro muže tohoto kmene. Tato ozdoba pomáhá chlapcům se stát muži. Tedy propichování ušního lalůčku před domem své matky je způsob jak dostat dospělosti. Jedná se o tradici, obřad, kterým musí projít celá mužská část společnosti. Stejně jako u předchozího případu, i zde se začíná u vkládání malých velikostí dřevěných ozdob a postupem času se ozdoba obměňuje a zvětšuje. Mění se také podle postavení ve společnosti. Jedná se podobný způsob zdobení jako u kmene Mursiů, ozdoby se však odlišují tvarem

⁴ HAVELKA, Ondřej. Nahá Afrika. Praha: Mladá fronta, 2006, 90 s., [128] s. barev. obr. příl. Lidé a Země. ISBN 80-204-1537-8.

použitým materiálem. Jak jsem už zmínila, jedná se o pravidla, která nedovolují ihned nosit stejné „doplňky“ jako vůdce či náčelník. Zajímavostí je, že během vykonávání obřadu chlapec nesmí projevit žádné známky bolesti či strachu, ač je zákrok provádět velmi neodborně, jak je v těchto zemích zvykem.⁵ Lid Canela není však první lid, jehož ušní lalůčky mohou sahat až k zemi. Prvním takto zdobeným národem na latinskoamerickém kontinentě byli Inkové, kteří si závažím vytahovali měkké část svých uší, a vkládaly do otvorů zlaté kotouče. Ty naznačovaly jejich postavení ve společnosti, sociální postavení. Protážení uší se stalo znakem incké aristokracie.

Po delším studování takových to případů jsem došla k názoru, že tyto praktiky jsou pouze lehkou verzí podobných záležitostí. Způsoby, které jsou tradicemi v dalších koutech zemí a kultur jsou daleko bolestivější. Možná právě proto, že jsou prováděny mnohdy v příliš raném věku dítěte.

1.2.2 Historie a vývoj umělé deformace lebky

Obr. č. 4, 5. Žena tradičního kmene, Afrika, umělá deformace lebky

⁵ <http://anthropology.si.edu/canela/literature/encyclopedia.pdf> - dostupné online

Pokud budeme postupovat chronologicky ve sledování jednotlivých případů, možná nalezneme souvislosti, které ovlivňují naše vnímání praktik vůči lidskému tělu dodnes. Je možné, že se objeví i souvislosti ohledně chování a vnímání autority, což také souvisí s lidským tělem a nazírání na tělo jako takové. Samozřejmě existují lidské poruchy genetického rázu, které nejsou způsobeny lidským zaviněním. Jedním z takovýchto případů je vznik genetické deformace, která postihuje především lebku a tak ovlivňuje vzhled jeho nositele. Jedná se o Treacher Collins Syndrom, který postihuje část obličejovou a výrazně mění její rysy. Z většiny případů se jedná pouze o fyzické postižení, u dvou případů z deseti syndrom zasahuje i do funkčnosti životně důležitých orgánů (vnější ucho, průdušnice a jícn).⁶ V této kapitole jsou popisovány především deformace umělé, tedy ty, které nejsou genetického původu.

Daleko drastičtějšími rituály, které sahají hluboko do dějin, je svazování těla. Souvisejí především s kostrou člověka, což znamená poměrně velký zásah do přirozené „formy“ člověka. Následky těchto deformací v nízkém věku, mnohdy v pár měsících života jsou trvalé a nevratné. Důvod, proč se tyto praktiky provádějí téměř ihned po narození, je zcela logický.

Při vývoji ještě nenarozeného dítěte v děloze matky dochází k vývoji do určitého stádia. Pokud se zaměříme kostru hlavy, lebku, kosti lebeční nejsou ani v době porodu zcela srostlé. Pro snadnější průchodnost hlavy porodními cestami není lebka ještě pevně srostlá. Novorozencká lebka je předozadně protažená, při pohledu shora má tvar pětiúhelníku, protože nápadně prominují osifikační středy a nejtlustší místa příslušných kostí. Přesněji řečeno lebka se skládá nejméně z pěti částí, které jsou propojeny jen vazivovými destičkami, fontanely⁷. Ty umožňují smrštění hlavičky během porodu a při vyvinutí následně růst mozku a hlavy. Tyto vazivové švy jsou velmi přizpůsobivé a pružné. Fontanela se uzavře pevnou tkání až kolem 20 měsíce, lebka však srůstá až ve věku puberty jedince, někdy až kolem 18 – 20 roku života.

Je známo, že už staří Egypťané o lidském těle věděli mnoho a domnívám se, že ani tento fakt jim nebyl neznámý. Zřejmě nedokázali anatomické postavení kostí a vaziv přesně po-

⁶ Život se zdeformovaným obličejem, britský dokument (2004)

⁷ Fontanela

jmenovat jako my dnes, ale zkušenosti jim ukázaly cestu. Ve starověkém Egyptě se svazování hlavy považovalo za nezbytný rituál přechodu v dospělost, měl-li se člověk prosadit ve světě.⁸ (str. 240) Rodiče dětem již v pouhém měsíci života obvazovali hlavu látkou či jim lebku upínali mezi dvě dřevěné laťky, aby jejich hlava dostala chtěného ideálního protaženého tvaru. David Hatcher Childress ve svém článku⁹ z roku 2012 popisuje vývoj a původ záhadných lebečních deformací. Tvrdí, že již Atlant'ané, kteří přežili velké kataklyzma, se prostřednictvím čtyř migračních vln dostali do prostředí jiných kultur. Těm předali své zkušenosti a vědomosti. Pozdější obyvatelé těchto kolonií v Egyptě, Mexiku a Peru začali imitovat zvyklosti Atlant'anů včetně umělé deformace lebky. Britský výzkumník Andrew Collins se domnívá, že přišli z Kurdistánu na severu Iráku s tím, že udržovali určité specifické uzavřené komunity v horských oblastech Libanonu. Údajně šlo o lidskou komunitu, která měla ohromné znalosti. Předpokládá, že právě tito lidé měli výrazně protaženou lebku a právě zde je původ egyptského ideálu krásy.

Pro nezasvěceného člověka mohou být deformované a výrazně jinak tvarované lebky poněkud šokující. Proč si tito lidé na vzdálených místech v Pacifiku a jiných místech planety různými způsoby deformaci dobrovolně připouštěli? Jednalo se o uměle vytvořenou deformaci? Pro vědce jsou tyto otázky ještě zdaleka nezodpovězené. Jednalo se o znak módy či poznávací rys elitní rasy? Tyto všechny faktory a otázky platí i pro dobu pozdější, pro nás bližší a v dějinách módy známější.

Je však mnoho teorií, které dokazují, jak k deformaci lebky docházelo. Obecně se předpokládá, že se původně jednalo o lidi s normálním typem lebky a jejich deformace byla způsobena až po jejich smrti různými vnějšími faktory. Další teorie si zakládá na faktu, že tyto deformace byly způsobovány záměrně nám z neznámého důvodu. Jiná teorie říká, že lebky s extrémním protažením dozadu byly přirozeného charakteru, jen my je považujeme za deformované. Existují hypotézy, že se deformací lebky vyjadřovala příslušnost k určitému kmeni, případně se jím signalizovalo společenské postavení.

⁸ COX, Barbara. Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. Spektrum (Portál), 48. ISBN 978-802-0429-285.

⁹ <http://www.matrix-2001.cz/clanek-detail/6223-zahada-lebecnich-deformaci/>, publikováno 25.07.12

Ještě dnes se tato tradice tvarování lebky do klínu dodržuje v některých indiánských kmelech v Americe. Archeologické nálezy v irácké jeskyni Shanidar ukazují, že lebku si deformovali již Neandrtálci kolem 45 000 let před Kristem. Na území Evropy pak nejčastěji převládal zájem o kulatý tvar hlavy, případně se v některých aristokratických rodech zvýrazňovala část temene.

V souvislosti s moderní dobou lze tvrdit, že forma hlavy je stále důležitou součástí vzhledu, formy, která nás reprezentuje a završuje vizuální dojem. Klademe velký důraz na její úpravu, řekněme tvar účesu, přičemž dochází také k jisté formě deformace. Stejně jako v době rokoka, kdy se parukám dostávalo velké oblibě u mužů i žen a účesy dam, které dosahovaly až 50 cm do výšky, působily poněkud neproporčně vzhledem k tělu, můžeme i zde shledat jistou deformaci celkové postavy a porovnávat s tvarováním lebky starověkých národů. U formování lebky do protáhlého tvaru jde však o přímý zásah do lidského organismu. Oproti módě vysokých paruk a účesů, které byly podpírány drátěnou konstrukcí a mnohými ozdobami zkrášlovány. Například živými květinami udržovanými v nádobách s vodou, které pak byly následně zakomponovány do účesu. Účesy tak nabíraly na váze a troufám si tvrdit, že měli také velký vliv na zdravotní stav nositelky. Dlouhodobý tlak na hlavu může mít za následek bolesti hlavy a velký vliv je kladen také na krční páteř, která trpí nadměrným a jednostranným zatížením.

1.2.3 Kmen Padaung – „Žirafí ženy“

Obr. č. 6., 7., 8. - Žena kneme Padaung, deformace v oblasti krku

Dalším extrémním případem, který mě také inspiroval v praktické části mé diplomové práce, je kmen Padaungů, žijící na území Barmy, na hranici Thajska a Asie.

Pohled na ženu pocházející z tohoto kmene je docela šokující. Působí celkově velmi vy-
zábělým dojmem a nelichotivě tvarovanou postavou. Usuzuji tak ze svého pohledu a evrop-
ského měřítko. Ženy jakoby měly v očích krutou daň své krásy, jakoby tiše trpěly, aby je-
jich život byl v souznění s pravidly kmene.

Jsou známé jako „žirafí ženy“ díky svým dlouhým krkům. Jsou především lákadlem pro
mnohé turisty ze západních zemí. Dokonce je přístupné i video¹⁰, které zachycuje, jak jsem
se dočetla na různých internetových portálech¹¹, záběry žen jen tak stojících, upřeně se díva-
jící do jednoho místa či jen pozorující dění kolem sebe. Autoři článků nazývají tento jev
jako „lidská zoo“, která má být právě tím čím je tato země zajímavá. Místo nádherné pří-
rody a neznámých porostů lidé jezdí pozorovat lidi. Zdá se mi to naprosto absurdní a zcela
proti lidským právům, jejich tradicím a úctou ke zvykům kmene Na druhou stranu musím
říct, že tento způsob zdobení a význam, který se za obručemi kolem krku těchto žen skrý-
vá, zajímavý opravdu je. Jsou si snad své atraktivity z hlediska abnormality natolik vědo-
my, že se nechávají okukovat obyčejným lidem ze západu?

"Jsem rád, že sem jezdí hodně turistů. Rád s nimi trávím čas, ale když se nad tím zamys-
lím, přijíždějí k nám, protože jsme odlišní. To ve mně zanechává rozporuplné pocity," říká
jedenadvacetiletý Ma Ri, který opustil Barmu před deseti lety.¹²

A proto si také troufám tvrdit, že tam stojí zcela dobrovolně. Měly by přece možnost odejít
a nenechávat se natáčet? Nebo se mýlím? Pravý důvodem jejich „vystavování se“ turistům
zřejmě pochází z nedostatku prostředků pro kmen z hlediska finančního zabezpečení. Na
internetových stránkách aktuálně.cz je zveřejněno kolik takový výlet do do jedné z pa-

¹⁰ Video - www.stream.cz/svetoverekordy/628292-zeny-s-zirafimi-krky

¹¹http://cestovani.idnes.cz/vitejte-v-lidske-zoo-za-tajemstvim-dlouhokrkych-zen-f9l-/kolem-sveta.aspx?c=A081014_143120_igsvet_tom,

<http://zpravy.aktualne.cz/lidska-zoo-laka-v-thajsku-ekoturisty/r~i:article:239720/>

myanmargeneva.org

¹² <http://zpravy.aktualne.cz/lidska-zoo-laka-v-thajsku-ekoturisty/r~i:article:239720/> , 18. 9. 2006 9:53

daunžských vesnic stojí. Mezi 250 a 500 bahty (zhruba 7 až 13 dolary) přijde návštěvníka podívaná na obyvatele tohoto kmene. Kmen Padaungů však stojí mezi úředníky a turisty. K domorodcům samotným se dostane jen zanedbatelná část výdělku. I přesto se tedy domnívám, že se ženy nechávají dobrovolně fotografovat a natáčet, mnohdy si také přivydělávají prodejem suvenýrů, z těchto důvodů. Můžeme se na tento fakt dívat také jinak. Jak už jsem výše zmiňovala, vědí, že jsou odlišní a své odlišnosti využívají.

Z mého pohledu, nevím na kterou stranu se přiklonit. Z jedné strany se mi takovéto jednání zdá zcela nemístné, jelikož musí využívat sami sebe jako zboží. Což je pro člověka nedůstojné a na druhou stranu lze pochopit jejich situaci a tradice kmene. To, že si sami připouští tento způsob výdělku, závisí zcela na ženách samotných.

Ráda bych objasnila tedy i způsob jakým si ženy zdobí své tělo. Jedná se o umělé prodloužení krků žen pomocí mosazných či bronzových obručí, postupně se nasazují vyšší počty těchto kruhů a s vyšším věkem se také obměňují za větší.

První kruh dívka dostává již v pouhých pěti, šesti letech svého života. Každé tři roky je přidávána další spirála až do doby než se dívka vdá. První kus je svým způsobem protizávazím na páteř, který se rozšiřuje nad klíční kostí. Druhý samostatný kus je válec, který obklopuje krk. V průměru může „prodloužený“ krk ženy obsáhnout až dvacet těchto mosazných obručí, které ve skutečnosti tvoří jedinou spirálu. Ta je postupně obměňována. Mohou vážit i pět až osm kilo. Tíha těchto mosazných obručí se výrazně projevuje na lidském těle, deformuje ho.

Důsledkem tradičního zdobení je iluze dlouhého krku. Lidé se domnívají, se tímto způsobem krk opravdu prodlouží. To však není z anatomického hlediska možné, protože krční obratle nejsou přizpůsobeny k pružnému natahování či mechanickému protahování. Ve skutečnosti tohoto efektu je dosaženo díky přesměrování klíční kosti. Ta nemá přímý vodorovný směr růstu jako u jiného jedince nepocházejícího z kmene s touto tradicí. Klíční kost u dívek u žen kmene Padaung je vychýlena směrem dolů více než o čtyřicet pět stupňů. Proto se jedná pouze o iluzi, která sebou přináší nevratné následky. Extrémní protažení krku je ve skutečnosti nepřirozenou triangulací ramen. Tento jev je velmi dobře znatelný na rentgenovém snímku.

Obr. č. 9. Rentgenový snímek, deformace těla ženy kmene Padaung, 1979, photograph Dr. John M. Keshishian / NGSImage Collection

Ramena a klíční kosti celkově sestoupí až o tři obratle, což deformuje hrudní koš.

Jedno z tajemství žirafích žen odhalil před časem holandský publicista Johan van Rookeghem. Odvezl totiž dlouhokrkou krásku do nemocnice v krajském městě a nechal ji zrentgenovat. Snímek pak ukázal ortopedům, kteří překvapivě zjistili, že prodloužení krku je jen optický klam.¹³

Kde se nachází původ ozdob, který výrazným způsobem přetváří lidské tělo?

Dnes se zcela s jistotou neví jak tento zvyk vznik. Existuje více teorií, proč ženy obruče nosí. Vysvětlení se podle článku Lidových novin z roku 2006 nabízí hned několik a všechna jsou možná.

První verze tvrdí, že se jednalo o ochranný prvek, brnění, které mělo zabránit napadení šelmou, jenž útočily právě na oblast krku. Další vysvětlení tohoto zvyku se nachází v mytologii. Padaungové věří, že jsou potomky labutě a draka. Stará legenda pak vypráví o krásné sani s dlouhým krkem, kterou oplodnil vítr. Z jejich spojení se narodil lid Padaungů a ženy dnes mají dlouhé krky na počest oné dračice. Jiné verze se přiklání k mnohem reálnějším

¹³<http://cestovani.idnes.cz/vitejte-v-lidske-zoo-za-tajemstvim-dlouhokrkych-zen->

důvodům, podle kterých vznikl tento styl zdobení těla. Lid kmene věřil, že tak to „zohyděné“ ženy budou neatraktivní pro jiné kmeny a zabrání tak jejich častým únosům. Byly tak ušetřeny odvléčení do otroctví. V úplně opačném duchu se nese poslední vysvětlení.

Dlouhý krk byl považován za symbol ženské krásy. Zde platí čím více tím lépe, jelikož spirály bývaly ze zlata, jejich počet signalizoval výši věna, které dívka po sňatku dostane. Čím větší počet spirál, tím byla pro muže atraktivnější a žádanější nevěstou.

Kruhy mají pro Padaungy zvláštní magickou sílu. „Naše babičky nás na ně nechaly sahat jen v případě, že někdo z nás onemocněl. Dotknout se jich mohl člověk místo požehnání před dlouhou cestou,“ píše ve své knize Khoo Thwe z kmene Padaungů. „Kruhy se stávaly jakousi přenosnou domácí svatyní.“ Nejednou si za ně ženy ukrývaly peníze.

Harold Koda se ve své knize *Extreme Beauty, The body transformed* zmiňuje také o ženách jihoafrického kmene Ndebele, které se podobně jako ženy Padaungů zdobí mosaznými kroužky, nazývají je *zilla*. Mají za úkol vytvořit dojem mnohem delší šíje a postupně se hroutících ramen. Ramena a hrudní koš jakoby plynule přecházel v krk tvořený mosaznou ozdobou či výrazně dekorovanými korálkovými kruhy jako je tomu právě u dívek kmene Ndebele. Statusem manželství stroužky a kovové cívky eliminují.

Jak se žije ženám s tak výrazným omezením, které však nosí z vlastního přesvědčení a působí zcela smířeným dojmem?

Je snadné uvěřit, že žít s okrasou kolem krku není snadné a pro každodenní život velmi nepraktické a velmi omezující. Je na první pohled zřejmé, že nemohou přirozeně otáčet hlavou, tím pádem veškerý jejich pohyb je jiný než bez života se spirálou. Předpokládám, že se s tím však naučily žít. Touto tradicí původně procházely pouze dívky narozené za úplňku měsíce, postupem času tento zvyk přešel na všechny ženy kmene. Také díky velkému turistickému ruchu, jak jsem již zmiňovala, si tento zvyk ponechaly a zdá se, že prosperují především na své vlastní diferenci.

Zajímavým momentem je také fakt, že žena při kojení nevidí na své dítě. Jelikož matkou nejsem, nemohu s jistotou usoudit jaký to je pocit, ale mé empatické schopnosti a pohled na každou kojící matku mě utvrzují v přesvědčení, že se jedná o velmi intimní akt mezi matkou a dítětem. Oční kontakt tohle spojení umocní a citová vazba mezi matkou a jejím potomkem je daleko hlubší a pevnější. Nemohu tvrdit, že ženy Padaungů jsou v této oblasti bez citu, jde jen o moment, kdy si matka uvědomuje, že ji dítě potřebuje a je na ni nějakým způsobem závislé.

Spánek pro ženy s obručemi není tak pohodlný, jak jsme zvyklí v současné moderní době. Jsme zvyklí si na noc odkládat veškeré šperky, ozdoby, náušnice apod. Ženy s obručemi musejí překonat každou noc, proto si krk musejí podpírat speciálním polštářkem, který jim umožní víceméně pohodlí. Zdejší ženy všechny tyto nevýhody, se kterými se musejí každodenně potýkat, považují za zcela přirozené a stejně jako my dnes nosíme náušnice, šperky, prsteny apod. i ony považují svou „dlouhokrakost“ za samozřejmost.

Důsledky, které mohou touto praktikou následovat svou podle mého názoru nevratné, jelikož se jedná o deformaci, která má velký vliv na kosti. Dočetla jsem se však, že pokud by si žena spirály sundala, během několika měsíců se jí tělo vrátí do původního tvaru. Tento zdroj však nepovažuji za věrohodný. Podle mého názoru se už jen zřídka vracejí do úplného normálu. Ženy však v důsledku mohou mít jisté nepříjemné pocity, jak se jim ušní lalůčky vzdalují od klíčních kostí. Vzdálenost mezi těmito body může být až 25 cm. Jde tedy až o dvojnásobnou délku než je obvyklé.

Největší riziko však pro ženy může představovat sejmutí kruhů z krku z jakéhokoliv důvodu. V minulosti znamenalo sejmutí spirál největší trest pro nevěrné manželky. V mnohých zdrojích se uvádí, že pokud si žena sundá kruhy z krku, hrozí jí udušení, jelikož svaly krku jsou ochablé a neunesou tíhu hlavy. Spirála hlavu nepodpírá, což znamená, že hlavu nese krk. To zcela podporuje mnou teorii „měkkého těla“, které se přizpůsobí našim požadavkům. Jediné hledisko, které může pro ženu znamenat komplikace, jsou modřiny, které mosazné obruče způsobují a vlivem dlouhodobého působení mosazi nabývají nezvyklé barvy krku. Ženy si pod bradu zasunují ozdobné polštářky, které víceméně zabrání způsobení modřin na čelisti a také působí jako okrasný prvek. Žena si obruče občas nechává odejmout a to za účelem vyčištění spirály. Je nutné a náročné ji udržovat čistou a hezkou. Jedná se však o několika hodinový proces.

Ženy na fotografiích Jiřího Nováka však působí zcela smířeným dojmem a podle jeho vlastních slov (osobní postřehy jsou uvedeny v příloze I.) se zcela sžily a tradicí kmene a jsou na ni náležitě hrdé.

V poslední době se tento způsob zdobení omezuje. Dívky si jsou vědomy nošení kovových ozdob a jejich působení na lidské tělo. Uvědomují si, že nošení mosazných spirál nese sebou nepohodlí po celý život. Jelikož i do těchto koutů světa začíná pronikat západní vliv, dívky to již nepovažují za moderní. New York Times oznámil, že by tento opačný trend

měl velký vliv na ekonomiku cestovního ruchu. Z tohoto důvodu muži stále nutí své dcery, aby neopouštěly zaběhnuté tradice.

Z hlediska módy a vyjádření uměleckého vyjádření je oblast krku a ramen ideální částí těla.

Je v bezprostřední blízkosti obličeje, je tedy vhodnou zónou pro zobrazení luxusu a symbolů, které vyjadřují bohatství člověka, ať duševní či hodnot. V 17. století byly bohatě zpracované krajky aplikovány na límce a manžety košil, staly se tak viditelným vyjádřením prestiže. Dodnes se návrháři řídí tímto pravidlem a na oblast krku či ramen často zaměřují svou pozornost při tvorbě. Příkladem je kolekce od Alexandra McQueena pro Givenchy Haute Couture, fall-winter 1998, coat ensemble.

Husein Chalayan se nechal inspirovat trojúhelníkovým tvarem, který vytváří ozdoby těchto vzácných kmenů mezi krkem a rameny.

1.2.4 Čínská tradice Zlaté lilie

Obr. č. 10., 11. Ukázka deformace chodidla

Zaujal mě také případ, který se v 10. století našeho letopočtu rozvinul v Číně. Zřejmě má tato tradice ještě starší kořeny. Historici však přesně netuší, kdy se zvyk objevil. Tato nebezpečná móda trvala až do roku 1911, do pádu čínského císařství, kdy byla obyčej úředně zakázána. Zlaté lilie – neboli svázané nohy (čchan cu). Jedná se o deformaci chodidla. Tu-to drastickou proceduru podstoupilo pravděpodobně na miliardu čínských žen.

Čím menší nohu žena měla, tím žádanější byla. Nohy se dívkám deformovaly již od raného dětství. Přibližně se s ovazováním a lámáním chodidel začíná kolem třetího až sedmého roku života dívky. Čím byla rodina chudší a dívka musela pomáhat v domácnosti, tím později se se zmenšováním nohy začalo, a tím byla bolest větší. V Číně se ne nadarmo říká, že „každý pár malých nohou stojí celou vanu slz“. Středoevropan si ale jen stěží dokáže představit bolest, jakou dívky musely podstupovat. Samotným svazováním to totiž teprve jen začínalo. Proces je velmi pomalý a postupný. Chodidla se začínají postupně ohýbat prsty směrem pod nárt, až dochází k úplnému zlomení. Tento proces trval téměř dva roky. Jedná se o velmi bolestivou metodu. Z pohledu západního člověka jde o nepřírodně zkroucená chodidla, ale rodiče čínských dívek věřily, že tímto své dceři zajistí výhodný sňatek. Proč právě v tak nízkém věku? Stejně jako u případu umělých deformací lebky je důvod velké možnosti kosti nohy deformovat, jelikož v raném věku jsou kosti člověka poddajnější než u dospělého člověka. Nohy se tak dají snadno tvarovat a děti netrpí bolestí tak jako dospělí jedinec.

Podle informací na webových stránkách national geographic (www.national-geographic.cz) je uveden postup lámání nohy. Nejdříve se noha namočila do směsi zvířecí krve a bylin. To proto, aby noha co nejvíce změkla a byla poddajnější. Pak dívce byly zastříhnuty nehty nejvíce jak bylo možné. Poté došlo ke zlomení prstů. Dívce bylo z chodidla zformováno kotýpko. Poté se noha omotala až třímetrovými bavlněnými obvazy. Z nohy vzniklo něco, jako když si nazujeme vysoké podpatky, ale s jediným rozdílem. Tady noha fungovala i bez boty.

Hojení trvalo velmi dlouho a pohyb na zmrzačených chodidlech byl velmi bolestivý. Nebylo ani výjimkou, že zlomenina často začala hnisat a proces byl provázen nepříjemnými infekcemi, které mnohdy stály i život. Obvazy se proto namáčely do parfémovaných lázní, aby přebily zápach hnisu.

Kde se tato tradice zrodila a jaké byly důvody k jejímu dodržování?

Domníváme se, že stejně jako u domorodých kmenů se jednalo o vyzdvižení ženské krásy. Chodidlo malého růstu bylo v Číně považováno za sexuální symbol. Jak jsem již výše uvedla, chůzi těchto žen bychom mohli porovnávat s chůzí na vysokých podpatcích. Pohyb však pro ženy s takovouto deformací nohy nebyl příliš pohodlný a velmi omezoval v základních dovednostech lidského těla. Žena tím pádem došlapovala pouze na patu, musela dělat jen malé a opatrné krůčky což mužům připadalo velmi přitažlivé. Lotosové nohy jim připadaly velmi erotické už jen samotnou představou. Jelikož chodidla zůstávala skrytá, muže mělo vzrušovat pouhé pomyslení o tom, jak by mohla vypadat.

Z hlediska ekonomického si tento „luxus“ mohly dovolit ženy z bohatých rodů, nemusely pracovat. Malé chodidlo se stalo znakem bohatství a zajištění. Tradice se rozšířila i mezi chudé obyvatele z dychtivosti žen proniknout mezi vyšší vrstvu.

Přes veškeré zákazy tradice však přežila až do 21.století. Následky, které tato móda zanechala, jsou nedozírné.

Přesto ještě v roce 1997 americká studie prokázala několik šokujících údajů. Z náhodně vybraných 193 žen v ulicích Pekingu mělo hned 56 procent uměle deformovanou nohu. Jednalo se o ženy starší 70 let. Tyto zástupkyně něžného pohlaví byly mnohem náchylnější k pádu než jejich nezmrzačené vrstevnice. 43 procentům z nich činilo problém vstát ze židle, aniž by je přitom někdo přidržel. „Rovněž jsme zjistili, že ženám s ovázanými nohama dělá potíž dřepnout si, což je činnost potřebná k učinění toalety a dalším denním činnostem v Číně,“ uvádí lékař Steven R. Cummings ze San Francisca.

Ženy se zmrzačenými nohama mají o 5,1 procent řidší pánevní kosti než ostatní, čímž se zvyšuje pravděpodobnost jejich zlomenin, stejně jako poškození páteře. Dokonce jsou nebylo výjimkou, že na následky infekce, které se často přes veškerou péči dostavily, dívky zemřely.

Konec této tradice započal ve 20. století boj feministek a později čínských nacionalistů. Definitivní zákaz vydali čínští komunisté v roce 1949, ale až zavření poslední továrny na výrobu bot pro malá chodidla v roce 1998 uzavřela tuto krutou součást historie žen.

Došla jsem k názoru, že i v tomto případě jde o jeden krutý fakt. Podstupovaly ženy tyto extrémní záležitosti kvůli sobě? Domnívám se, že ne. Matky pro své dcery chtěly samozřejmě to nejlepší. To nejlepší však bylo zalíbit se muži, který by dívce zajistil budoucnost.

Jednoznačně zda byla potlačována identita člověka, svoboda a individualita rozvoje.

Ve srovnání se současnou módní vizí se v tomto směru začíná postupně něco měnit. Tento příklad by se dal srovnat s nástupem jehlových podpatků v 60. letech, kdy první kolekci navrhl v roce 1952 Roger Vivier pro Christiana Diora. Podpatky jsou podle mě zázračná věc. Žena je musí umět nosit. Prodlužují a zmenšují nohu. Zdá se, že dodávají tělu ideální tvar, ladnost a úhel postoj. Dokaží změnit celý charakter oděvu, modelu či outfitu. Přes všechny aspekty, kterými jehlové či jakékoliv jiné podpatky vynikají, nastupuje éra, kdy na mole uvidíme i nízké verze obuvi v moderním designu 21. století.

Musím však říci, že se důvody ve všech tradičních kulturách liší, jediným účelem však není zalíbení se.

Například Mayové věřili, že jim piercing, propíchnutí jazyka doplněné kovovou ozdobou, umožní komunikovat s jejich předky. V některých kmenech signalizoval sociální postavení, moc a sílu. Oproti tomu Římané tetovali své otroky na znamení jejich nejnižšího společenského statusu. Některé africké kmeny tetovaly dívky a ženy těsně před svatbou nebo po ní. Jiné tetování používaly při bitvě nebo po dosažení vítězství. Některé kmeny věřily, že tetování člověku umožní snadný průchod posmrtným životem.

Důvody mohou být různé, ale jedno je spojuje a to víra člověka v osud, v něco nadpozemského, víra v jeho spasitele. Jsou to také výborné příklady toho jak snadné je přetvářet lidské tělo, deformovat a využívat jeho přizpůsobivosti i za cenu nesmírné bolesti.

2 VÝVOJ MÓDY, 50. – 60 LÉTA

Nastínění společnosti a vliv módy od 50. let. Proč je právě popisován vliv módy od 50. let? Jakým způsobem se vzájemně ovlivňovali vrstevníci návrhářské elity?

Pařížské kolekce z roku 1947 ohlašovaly to, co se později nazývalo „Zlatý věk haute couture“. Celosvětový systém módy se začal výrazně měnit, už když válka ovlivnila populaci po stránce demografické i výrobní.¹⁴

Chamber Syndicale v Paříži se znovu nadechl, když průmysl haute couture mohl opět povstat v plné síle. V dohledu byly velké změny, jejichž semínko pomalu klíčilo.

Obr. č. 12. Christian Dior , www.dior.com

Padesáté léta, především jejich druhá polovina, byla léčivou dobou na rány způsobené válkou. Závratně se buduje, ekonomika začíná prosperovat, jelikož se prodej spotřebního zboží zvýšil až o šedesát procent. Nezaměstnanost byla téměř nulová. Muži převzali zodpovědnost za obnovu světa. Jejich oděv tomu také odpovídal. Samozřejmostí byl tmavý oblek a kravata. Žena jako dokonalá matka a žena oblékla šaty se stáhnutým pasem a byla smíře-

¹⁴ STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321-570-5 , str. 146

ná i s nepohodlím v podobě jehlových podpatků.¹⁵ Tento životní styl byl nastolen po vzoru Diora a jeho linie New Look (1947). Krejčovsky propracovaný oděv byl jedním z nejsilnějších trendů 50. let. Stylové kostýmky architektonických tvarů a dokonalých linií odrážely rafinovanost a moderní aspirace doby. Návrháři zkoumají krejčovské techniky a vytváří s jejich pomocí idealizovanou ženskou siluetu. Nové nápady Christóbala Balenciagy a Charlese Jamese obohatily odívání a přispěly k změně ženské siluety, zasloužily se o oblá ramena, sako tvarované přesně na tělo, štíhlý pas a širší boky, sukně sahaly do půlky lýtek a stříhové řešení bylo pouzdrové nebo velmi široké.

Zkoumání nových možností a snaha idealizovat přirozené, odpovídá touze po návratu ženskosti, kterou propagoval především samotný Christian Dior. Ačkoliv byl mistrovským návrhářem, jeho odkaz ve skutečnosti upevnilo vrozené pochopení pro psychologii módy. Dokázal svým klientkám předložit něco nového, jiného a prakticky nedosažitelného. Chtěl naplnit touhy – mít znovu po čem toužit. To je právě to, co udržuje módní průmysl při životě. Právě proto Diorův New Look tvořil dějiny módy. Po létech improvizace a přešívání nebyla touha a posedlost po novém a upraveném vzhledu jen módním rozmarem. Zásadní význam se přikládal kompletům za stejného materiálu a dokonale sladěným doplňkům. Dostupnost kosmetiky a kráslicích produktů podněcovala touhu po vždy upraveném vzhledu.¹⁶

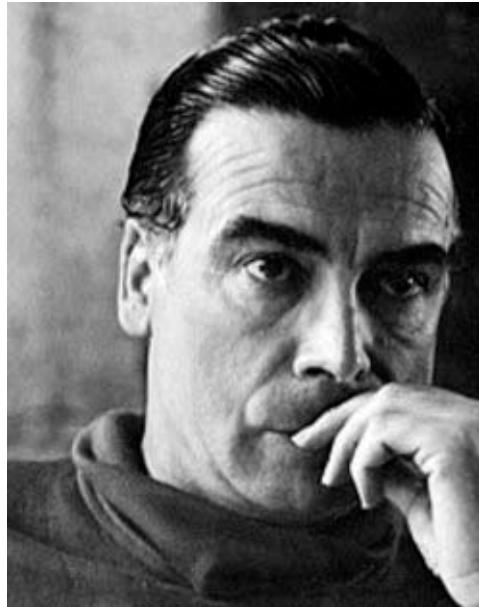
¹⁵ Přednášky p. Dany Lapšanské, 2014, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

¹⁶ STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321-570-5, str. 147

Obr. č. 13. New Look, designmuseum.org/design/christian-dior

První kolekce Diora, Corolle, jenž byla nazvána redaktorkou Harper's Bazaar Carmel Snow New Look v roce 1947, byla považována za znovuoobnovení luxusní módy. Zajímavostí je, že dokázal využít až 15 metrů látky na denní šaty a na večerní až dokonce dvacet. Svět se pozastavil nad jeho nesměrností, ale spolupráce s majitelem skladů s nevyužitými látkami, které se během války samozřejmě nestačily spotřebovat, jelikož válka přerušila veškeré podnikání a obchod vznikající před válkou. Boussacovy látky dovolovaly vyhovět touze po návratu ženskosti. Jeho životním cílem bylo znovu zženštit módu. Jeho rychlá kariéra a působení na návrhářské scéně v již zralém věku, bylo pravděpodobně důvodem k touze vystřídat co nejvíce linií (např. I, H, výstřihy do U k rovné linii, A, Y) a experimentů, kterými chtěl jakoby dohnat vše co „zameškal“. Měl i hodně odpůrců a současníků, kteří propagují sošný styl, k němuž dospěl i Dior, ale Balenciaga posunul svou tvorbu ještě více k potřebám ženy.

Obr. č. 14. Cristóbal Balenciaga , moda.culturamix.com

Christóbal Balenciaga se zaměřuje na potřeby ženy, kterými by mohl dopomoci k ideální postavě ženy. „Ženy nemusí být úplně dokonalé, ba ani krásné, aby nosily jeho šaty, jeho šaty je činí krásnými.“ Tyto slova pravděpodobně zazněly z úst jeho stálé zákaznice v roce 1972, v roce jeho úmrtí. V padesátých letech si prosadil svou „sudovou linii“, se kterou se odlišil od ostatních návrhářů. Pohládal si zde se siluetou rozšířením ramen a zrušením pasu. V roce 1952 Balenciaga představil svou nestrukturovaný kostým, kde kabátek vzadu volně visí od stojáčkového límce. Ten vytvořil pro Carmel Snow se záměrem zakrýt její krátký krk.

Obr. č. 15., 16., ukázka tvorby, Cristóbal Balenciaga, moda.culturamix.com

Tímto bych řekla, že i když jeho pevnostní nápad byly na svou dobu příliš syrové, byl v nich rozpoznán potenciál. Snažil se zakrývat nedostatky ženy, takovým způsobem, aby k její postavě oděv působil lichotivě. Je považován za architekta módy, kdy konstruuje střihu kabátů či šat. Nejznámějším prvkem je prostřížení mírně nad pasovou linií a mírné našasení spodního dílu oděvu. Tento způsob vystavění modelu pomáhá k zakrytí partií břicha. Ale především zastával názor, že s vytvořeným modelem musím být spokojen on sám, a ve Worthově duchu odmítal vyhovět požadavkům klientky.

Od roku 1955 se vyvinuly tunikové šaty, ze kterých se o dva roky později vznikly pytlivé šaty. Ty později ovlivnily módu i v dalším období. Nastal přechod od vypracované linie k beztvarosti, což byla předzvěst příštího zvratu v módě, který nastane o pár let později.

Na konci padesátých let se v Americe začínají bouřit mladí intelektuálové, kteří odmítali „předepsané“ obleky s kravatou jako každodenní uniformu. Místo obleku začali nosit košile bez kravaty, sportovní bundy a jeansy. Zde poprvé je móda spojená s nespokojeností mladých. Tímto jsou předznamenány nastávající změny v módě šedesátých let.

Děti po válce dospěly v generaci mladých lidí, kteří měli chuť žít. Ekonomika se také vyvíjela velmi příznivě, nastala změna i v hudbě, kdy zavládl pop, jenž měnil i samotnou módu. Móda mladistvých poprvé předurčovala celý vývoj módy. Democratizace módy a prêt-à-porter – móda byla adresována širokému okruhu mladých a módy chtivých. Dekáda se vyznačuje změnou stylu, emancipace a demokratizace módy. Paříž už také nebyla jediná, které byla mekou módy a vlivy přichází i z jiných měst a kultur.¹⁷

¹⁷ LAPŠANSKÁ, Dana. Historie módy. (přednáška) Zlín: UTB, 23.10. 2013.

2.1 Vliv spodního prádla na lidské tělo

V této kapitole bych chtěla navázat na kapitolu předešlou, první, ve které se jedná o deformaci těla mechanických působení. Vlivem účelného přetváření přirozenosti dosáhnout kýženého ideálu krásy, který je v dané společnosti upřednostňován. Tato kapitola popisuje vliv spodního prádla na tělo, jeho vznik a důsledky, které jsou vyústěním trendu doby.

Jak je již v samém úvodu této práce zmíněno dle výroku Williama Jamese, naši osobnost a identitu tvoří tělo, duše a oblečení. Naši osobnost utváří uvědomění si vlastního já. Značnou součástí je také konkrétní rozměr těla a zevnějšek, kterým prezentujeme sami sebe, oceňujeme či kritizujeme a také řídíme. Dle vlastního uvážení měníme vzhled podle našeho přesvědčení.

Identita je druh já v souvislostech. Osobnost začleněná do sociálních vztahů a souvislostí. Tyto úvahy však často mohou souviset s otázkami. Je jedinec individualitou, tedy samotným já nebo je jen součástí a nezbytným článkem společnosti? Což podporuje myšlenku individuálního smýšlení. Již od pradávna se lidé chtějí odlišovat a tělo je hlavním prostředkem k sebevyjádření. Jak je blíže popsáno v předchozí kapitole, upřednostňování vlastní osoby patřící k jakémukoliv společenství, je člověku přirozené.

Tělo odráží nás samotné pravdivě – v souladu s myslí, nebo klamavě – v rozporu s vlastní, přirozenou identitou. S tím souvisí vnímání okolí posuzovaného jedince. Jinými slovy záleží na charakteru člověka, zda-li je vnitřně smířený ze svým vzhledem, nebo vzezření neodpovídá jeho představám o něm samotném. Jak vnímá své tělo, jaké má mínění o vlastních proporcích těla. Jak vnímá hranice svého těla, rozměry a pozici v sociální sféře.

Spodním prádlem a jeho vývoji se ve své teoretické práci zabývám právě z výše uvedených důvodů. Spodní oděv jako takový je lidskému tělu nejbližší. Na lidské tělo působí dvěma směry.

- směrem k tělu samotnému
- směrem k okolnímu prostředí

Na tělo má v podstatě vliv jakákoliv „věc“, která je s ním úzce spjata. Působí na něj svým charakterem, tvarem, materiálem a výsledným efektem. Lidské tělo je jako celek uměleckého díla. Spojitost jeho součástí je tak úzce navázána, že poškození jedné z nich nepo-

chybně značí také poškození celku. Veškerý tlak na tělo přivodí následky, které mají dalekosáhlý význam.

Prvotní spodní oděv nebyl příliš těsný. Stejně jako postupoval vývoj vrchního oděvu i spodní prádlo prochází v běhu staletí vývojovými změnami a významem jeho nošení a potřebou jej vlastnit.

Vznik spodního prádla můžeme datovat kolem 13. století. U mužů a u žen se vyvíjelo odlišně a ze zcela jiného účelu. U žen se jednalo o takzvané menstruační košile, které v období menstruace ženy nosily z hygienických důvodů. U mužů hovoří o spodním prádle, které vzniklo z košile (vrchního oděvu) jenž si její cípy protahovaly mezi nohama a upevnili za opaskem. Tím také vznikl střih prvních kalhotových nohavic, které se k sobě přivazovaly.¹⁸ Podle mého názoru už tento pokrok v odívání působí na člověka ve věci vnímání vlastního těla. Je zcela možné, že se změnilo i chování lidí ve smyslu pocitu opory. Ještě však nemůžeme říci, že by tento oděv měl zásadní vliv na lidské tělo, je pouze prvním momentem dnešního stadia tvaru těla lidí, především žen 21. století.

Jak tedy působí spodní oděv čili spodní prádlo na tvar těla?

Je mnohdy mnohem zajímavější představit si, co se asi skrývá pod vrchním oděvem. Prádlo ženy tvoří základ, na něhož se vrství reprezentační oděv. Je něčím, co řadu staletí zůstávalo tajemstvím. Spodní oděv již od doby středověku tvaruje nejen siluetu oděvu jako takovou, ale společně s ní také měkké a poddajné tělo. Všechny pomocné prvky, které se ukrývají pod širokou suknicí či těsným živůtkem módní siluety, ovlivňují také tvar těla jeho nositelky.

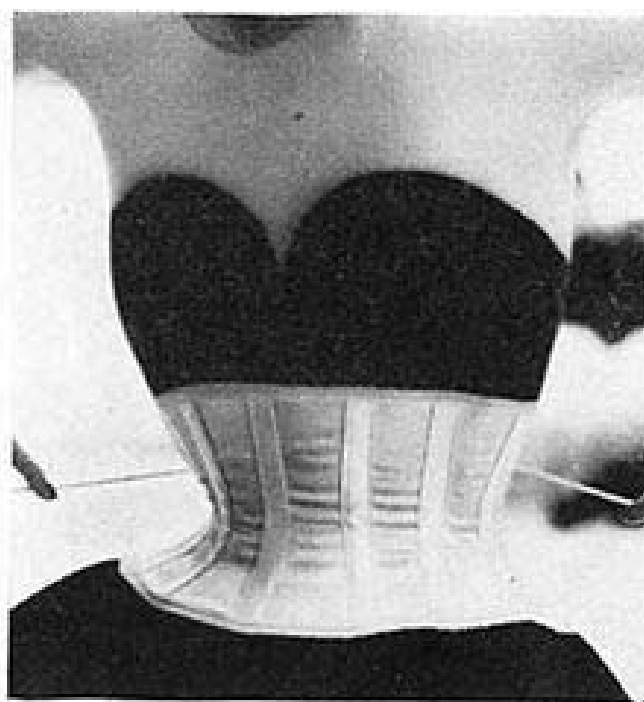
¹⁸ VONDRUŠKA, Vlastimil. *Intimní historie: od antiky po baroko*. Vyd. 2. Brno: MOBA, c2013, 238 s. ISBN 978-802-4355-894.

2.1.1 Tvarování těla

Módní tvary a silueta byly napříč staletími založeny na spodním prádle. Korzety a šněrovačky vyztužené velrybími kosticemi tvarovaly od 16. do 18. století kuželovitý trup s úzkým pasem a nadzdvihnutým poprsím. Korzet je dalším prostředkem, kterým lze nevidaným způsobem tvar těla přizpůsobit k zdánlivě ideální a krásné postavě. Zdánlivě proto, že do určitého stádia opravdu pomáhá, především dnes, kdy je pokrok technologie mnohem dále, než tomu bylo na začátku jeho užívání. Ale ženy a dívky jeho působení doslova podlehly a toužily mít „vosí“ pas. Móda korzetů se vyvinula z touhy potlačit ženské proporce a dosáhnout postavy, která odpovídala tehdejším pravidlům oblékání.¹⁹ Podle mého názoru se jedná o jednu z největších bitev, které kdy žena svedla. Boj za právo dýchat. Dodnes jsou názory na škodlivý vliv korzetů na ženské tělo velmi rozdílné. Ačkoliv je historie tvarování postavy stará jako lidstvo samo, setkala jsem se s podstatným problémem, který zaručuje nedostatek věrohodných zdrojů a informací.

Obr č. 17. Tvar těla, 19. století

Obr č. 18. Dior waist, 1947

¹⁹ Móda: obrazové dějiny oblékání a stylu. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2013, 480 s. ISBN 978-80-242-4170-8, str. 432

Žádaný tvar těla byl v 18. století jiný než v století 19. a tomu také odpovídá změna tvaru, střihu korzetu. Nejprve zvyšoval pas a následně tvaruje siluetu do „přesýpacích hodin“. Siluetu „přesýpacích hodin“ poprvé představil v roce 1954 Dior. Nastává otázka, proč byla znovu nastolena móda těsných korzetů a úzkého pasu. Po vlně uvolnění, které přinesla již Coco Chanel svými pohodlnými kostýmy v žerzejovém materiálu.²⁰ Žena v jejím pojetí působila na první dojem velmi moderně v době, kdy se ještě prolínaly prvky minulého století s poválečným vlivem. Muž chtěl vidět ženu jako ženu. Není to však první důkaz toho, že tlak na ideální proporce těla vedou z impulzu muže. Dior svou první kolekcí v roce 1947 přesvědčil natolik, že siluetu New Look následovaly všechny ženy. Silueta obráceného kalichu upozorňuje na štíhlý pas a korzet byl nevyhnutelnou součástí dámské garderoby. Diorovy modely měli již všité *grupiéres* neboli „vosičky“ – korzet v pase. Říkalo se ji korzetová bokovka Berlei a pochází z konce 40. let 19. století.²¹

Fakt, který také naznačuje tlak muže na ženu, spočívá i v informaci, která tvrdí, že právě vztek způsobený úspěchem Diora a znovunastolením korzetu, přiměl Coco Chanel k návratu a znovuotevření salonu se svými pohodlnými kostýmy.²²

Obr. č. 19. Dior, spodní prádlo, 50. léta

Obr. č. 20. Spodní prádlo, Dior, 50. léta

²⁰ STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321-570-5, str. 98

²¹ STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321-570-5, str. 149

²² STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321-570-5, str. 150

2.1.2 Vliv korzetu

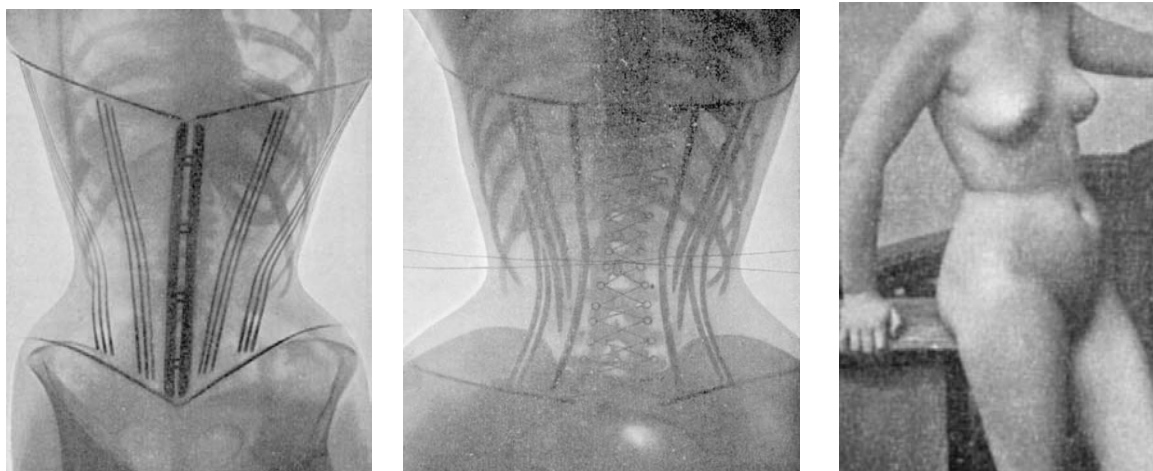
Zde je kladena otázka, zda-li je opravdu dosaženo hlavního účelu zušlechtění těla. Zdánlivě ano, ale v podstatě se jedná o rozpor mezi dvěma úvahami. Jde o vzbuzení zdánlivé štíhlosti. Iluzi, která má přesvědčit rozum. Nebo jde pouze o vytvoření výrazného kontrastu.

Na obnaženém těle se vliv korzetu projevuje zřetelně. Podle Dr. C. H. Stratze, renomovaný estét, který vysvětluje v *Knize krása ženského těla*, jak se tlak na tělo projevuje, je výrazný rozdíl mezi obrysem těla. „Na obvyklém ženském torzu přechází obrys hrudníku měkce v linii břicha, jehož stejnoměrné sklenutí jsou vystupujícími svaly, zejména vlevo a vpravo od střední čáry nad pupkem. Nejvíce tuku se obvykle ukládá v krajině. První následek šněrování se nad pupkem objevuje příčně probíhající brázda. Výrazně odděluje horní a spodní část trupu. Pokud na tělo v jednom místě působí silný tlak, měkké části břicha se vytlačují směrem dolů a mírně dopředu. To znamená, že se břicho ve spodní části zvětšuje a zakulacuje.²³ Svůj tvar nemění pouze měkká tuková či svalová vrstva těla, ale vlivem působení korzetu se zúží především také spodní část hrudního koše. V minulosti nebylo výjimkou, že pod těsným sevřením těla korzetem praskaly žebra dam. Příkladem byla francouzská královna Kateřina Medicejská, která s velkou oblibou druhým organizovala život a také své dvořany svazovala přísnými pravidly. S tím souvisel také přísný diktát zevnějšku, například i nařízení, že dámy musí mít v pase 33 centimetrů. Pro dosažení tohoto nemožného ideálu navrhla ocelový korzet. Přesněji řečeno ocelovou konstrukci sahající od ramen k bokům. Nositelka si jej dokonce mohla každý den o něco více utáhnout, dokud nedosáhla „ideální“ siluety svého těla. Vlivem užívání ocelové konstrukce, jejíž vlastnosti se pochopitelně neslučují s pocitem pohodlí a volnosti, zapraštěno nejedno žebro.²⁴ (str. 175) Zúžení objemu hrudního koše ve spodní části má vliv i na svaly, které se na něj upínají. Změní se východisko jejich hlavní funkce. Přímé svaly břišní, na nichž závisí pevná forma břicha, se nemohou stahovat, poněvadž je kříží tlakové rýhy. Horní partie těchto svalů jsou odsouzeny k nečinnosti, kdežto dolní musí nést celou tíži dolů stlačených útrob. Po stranách jsou

²³ www.korzetorium.cz/vliv-korzetu-na-tvar-tela.html

²⁴ COX, Barbara. *Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy*. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. Spektrum (Portál), 48. ISBN 978-802-0429-285.

sešněrovány slabiny, takže zde rovněž mizí svalstvo a tuková vrstva klesá dolů. Každé takové tělo je, podle Stratzových zkušeností, těhotenstvím nebo ukládáním tuku trvale znetvořeno: břicho a prsy se stávají tlustšími a ochablějšími. Visí dolů a místo pasu vznikne příčně probíhající valovitá řasa. Pouze korzet pak dokáže předstírat ztracenou formu ženského těla. Jedná se tedy o klam vizuální představy člověka sebe samého.

Obr. č. 21., 22., 23. Ukázka vlivu korzetu na lidské tělo

2.1.3 Tvar těla ve 20. století

Ve 20. století pomáhaly k ideální postavě podvazkové pásy a elastické prádlo. Poprsí zvedaly a podpíraly podprsenky s kosticemi prádlové korzety.²⁵ Jaký vliv tento trend měl na postavu ženy?

Siluety od 50.let.

Hovoříme zde o elastickém prádle, ale jeho kvalita a pružnost zdaleka nedosahují takové hodnoty jako dnes. Ženám v polovině minulého století zpravidla nějakou chvíli trvalo než

²⁵ SYDNEY ROSS SINGER, Soma Grismaier. Dressed to Kill: The Link Between Breast Cancer and Bras. 1st ISCD Press ed. Hawaii, U.S.A: Iscd Pr, 2005. ISBN 978-193-0858-053.

se do těsné korzetové bokovky, jenž přetrvávala ze 40. let, nasoukala. Jelikož byla bokovka výrazným způsobem těsná, obepínala boky a vytvářela plynulou linii spolu s pasem. Končila těsně pod partií sedu, což nelichotilo silnějším stehnům dam. Tvořila se rýha, díky zpevněnému okraji konce bokovky. Působí tak, jakoby se zařezávala do objemnějších tvarů těla. Při častém užívání se tlak musel zákonitě projevit i na těchto partiích. Avšak vzhledem k módní siluetě sukní do „A“ se tento nedostatek spodního oděvu jednoduše skryl. Nejenže návrat ke korzetům probudil militantní protestní hlasy ženských organizací v USA a poslankyň londýnského parlamentu, které mluvily proti zpátečnickému působení na emancipaci žen – korzety byly navíc za dob přidělového hospodaření nedostupné, takže se názorové skupiny dělily na jejich zastánce a odmítače.²⁶

Obr. č. 24. Černý korzet bez ramínek s podvazky přes bílou spodničku, 50.léta

²⁶ STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321- 570-5, str. 149

Na počátku 50. let 20. století mohla žena odložit elastickou bokovku, která byla vyrobena ze saténu a síťoviny²⁷. Vystačila si pouze s podvazkovým pásem, který ladil k podprsence s výstřihem do „V“. Podvazkový pás byl doplněn síťovinou, tedy spodnicí, která vyplňovala i tvar sukně.

Způsob podpory prsou také ovlivňuje tvar celé postavy. Historie a zrod podprsenky není jasně čitelná, jelikož se zdroje neshodují ve vzniku ani v autorovi jejího vynalezení. Můžeme však tvrdit, že bylo vždy potřeba funkci, která prsům dodává tvar, zastávat. Pouze však v období Řecka dávaly ženy přednost nadřím odhaleným. Funkci, kterou dnes plně zastupují podprsenky, již od čtrnáctého století, plnily výztuhy šat či korzety. Zajímavostí však je, že i v 50. letech přistupovaly ke konstrukci prádla na podporu prsou jako k inženýrské stavbě. Dokládá to i fakt, že podnikatel, letec a inženýr Howard Huges využil svých odborných znalostí k vyřešení problému, jak podepřít bujně poprsí Jane Russellové ve filmu *Psanec* z roku 1943. Vyrobil speciální „zvedací“ podprsenku, která obsahovala rozmanité ocelové prvky, které se však zpravidla používaly spíše při stavbě mostů. Z tohoto usuzují, že funkční vlastnosti podprsenky jsou velmi důležité a navíc musí působit velmi přirozeně. Tento trend se dnes zase vrací.

V 50. letech byla konstruována podprsenky podélným švem v nejvyšším bodu prsu. Poprsí dostává tvaru poněkud špičatého rázu. Poprsí je rázem výrazné a jedná se o podstatnou změnu v siluetě ženské postavy oproti období 20. a 30. let. Ideálem je Marilyn Monroe a míry 91-58-91. V křivkách jejího těla jasně rozeznáváme dobu. Doba začátku její slávy, v letech kdy jí bylo pouhých 28 let, tvar jejího těla odpovídal ideálními proporcemi chtěnému symbolu krásy. Při příležitosti Oslavy amerického prezidenta J. F. Kennedyho vystoupí s originálně podaným přáním k narozeninám. Zde je oblečena ve společenských dlouhých šatech, které těsně obepínají postavu.²⁸

²⁷ COX, Barbara. Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. Spektrum (Portál), 48. ISBN 978-802-0429-285, str. 185

²⁸ Video- <https://www.youtube.com/watch?v=BtCBYljn7bA>

Obr. č. 25., 26 Marilyn Monroe

Zřetelná linie pasu, výrazně tvarované poprsí, oblost boků. Zde můžeme polemizovat, zda-li pod šaty byl oblečen korzet nebo spodní prádlo té doby. Vzhledem k nízké kvalitě záznamu i fotografie nemůžu s jistotou tvrdit jedno či druhé, ale po konzultaci z více stran, si jsem jistě příliš tenkým materiálem svrchních šatů, který by zcela jistě korzet odhalil. Předpokládám, že se zde jedná o využití podvazkového pásu, kterému by odpovídala výrazná linie pasu, nebo zcela přítomnost „pomocného“ prádla chybí. Což by odhalovala jasnou představu o siluete ženského těla v již zmiňovaných letech 20. století. Zcela jistě pak došlo k změně přirozeného tvaru těla vlivem odívání, doby a kulturního zařazení. Od této doby se také datuje upřednostňování blond vlasů před všudypřítomnou hnědou či tmavou barvou. Muži z jejího charakteru doslova ztráceli dech. S největší pravděpodobností byla první hvězdou, která změnou svého vzhledu získala ještě větší obdiv, u mužů zvláště. Odvážnost a otevřenost, se kterou komunikovala se světem, však neodpovídala jejímu vnitřnímu světu. To bychom se, ale dostali do zcela jiné sféry. Ráda bych však podotkla. Vzhledem k tomu, že nemohla mít děti, nemohla se věnovat rodině, vnitřně potřebovala soustředit svou pozornost na kariéru a vlastní vystupování.

Pouzdrové šaty 60. let

V začátku 60. let byla potřeba zachovat celistvou linii od pasu až ke kolenům. Pouzdrové šaty si žádaly prodloužení spodních „korzetů“ do úrovně poloviny steh, někdy i zcela ve spojení s podprsenkou, vzniká celistvá forma prádla, která dovoluje již tak oblíbené pouzdrové šaty nosit. Jedná se již o saténové prádlo, krajkové, rozmanitějšího střihového řešení. Jelikož spodní prádlo bylo ještě poněkud omezující, dochází k vlně nevoli ze strany žen. Již v roce 1874 Elizabeth Stuartová Phelpssová, feministka, spiritistka a propagátorka oděvní reformy, nabádala ženy, aby své korzety spálily. Pokud je známo, nikdo se tehdy její radou neřídil. Ovšem od této doby patrně v povědomí veřejnosti přetrvává vztah mezi feminismem a pálením omezujícího spodního prádla. Když koncem šedesátých let dvacátého století vyšlo do ulic hnutí za osvobození žen, účastnice už skutečně pociťovaly potřebu něco pálit. Na demonstraci v Atlantic City ve státě New Jersey roku 1968 vyházely do popelnic podprsenky a s nimi i další symboly útisku. Nedošlo k tomu přes určitá povolení, která by to povolovala. Několik let na to však byla veřejně spálena v kalifornském Berkeley podprsenka velikosti 38 C.²⁹

Pouzdrové šaty se vyvinuly počátkem šedesátých let z pouzdrových šatů let padesátých s přizpůsobením pro vznikající mladší trh. Tady nastal zlom. Návrhy Mary Quantové se inspirovaly mladými pracujícími ženami a teenagerkami. Nastal čas, kdy všichni chtěli vypadat mladistvě a nadčasově. Linie postavy se značně uvolnila a symbolem krásy se stává modelka Twigy a mírami 79-56-81, s výškou 168 vážila pouhých 40 kg.

V polovině 60. let se pozornost z linie pasu přesouvá na super štíhlé nohy, k čemuž dopomohla i zkrácená délka sukní a šat - v módě je mini, což je revoluční znak mladistvé módy generace těchto let. „Minišaty jsou symbolem dívek, které nechtějí čekat,“ komentovala své dílo Quantová v roce 1964, která kromě minisukní dala světu geometrický střih, plastové pláště, kabelky na dlouhém pásku přes rameno, hot pants (zkrácený typ kalhot s nohavicemi těsně pod rozkrok) a barevné punčocháče, jež příhodně doplňovaly její minimode-

²⁹ COX, Barbara. Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. Spektrum (Portál), 48. ISBN 978-802-0429-285, str. 182

ly. Za ideální poměr boků a pasu se považovalo 61 cm ku 86 cm. Bokovka však dokázala pas o několik „nadbytečných“ centimetrů zúžit.³⁰

Ženy se však značně snažily svému idolu se přiblížit, muži však zůstávají poněkud opatrnější a s příklonem k superštíhlému trendu se příliš neukvapují. Podle tehdejších průzkumů však tento typ postavy nebyl rozhodně tím pravým pro muže: jejich ideální žena měla mít velká ňadra jako modelky foceně pro pánský magazín Playboy.

Obr. č. 27. Twiggy

Obr. č. 28. Postava Twiggy, www.vogue.it

Proč došlo k tak velké změně ve vzhledu ženy? Twiggy, kterou objevil neznámý fotograf (její fotografii nejprve vyvěsil do výlohy kadeřnictví), byla oproti slavným kráskám ženských tvarů jako byla Marilyn Monroe nebo Brigitte Bardot, neotřelou senzací. Jednoduše řečeno, pokud je něčeho příliš a v neustálém opakování, trh se přesyť a dychtí po úplném opaku. Twiggy, vlastním jménem Lesley Hornbyová, však za svůj zjev žádným drastickým způsobem nebojovala, genetická výbava ji zaručovala velmi štíhlou postavu, kterou i přesto udržovala zdravou stravou. Působila stále jako dívka, tím podporovala diktát módy a generace „baby boomu“.

³⁰ NÉRET, Gilles. 1000 dessous: a history of lingerie. Köln: Taschen, 2008. ISBN 978-383-6505-086.

Siluetu dítě – žena. To byla žena šedesátých let. Dětská bezpohlavnost mladistvé módy vyžadovala velmi mladě vyhlížející dívky s ideální siluetou pro novou módu (ideálně s výškou 165 cm, hubené, s velkýma očima). Spodní prádlo, pokud se vůbec nosilo, bylo rovněž minimalistické - „podprsenka-nepodprsenka, kalhotky.³¹

Na konci šedesátých let rovněž dospěl vývoj „nylonek“ do fáze, kdy byly cenově dostupné, zařadily se mezi luxusní prádlo. K této fázi také patří postupná minimalizace a „neviditelnost“ spodního prádla a jeho moderní stříhová řešení.

V roce 1982 americký časopis Time vyhlásil za ideální ženu herečku Jane Fondovou. V té době se kladl důraz na pevnou a sportovní postavu. Podobný výkyv jako mezi léty padesátými a šedesátými pak přišel v letech devadesátých: hubená, jakoby nemocná modelka Kate Mossová, kouřové líčení a zvýraznění kruhů pod očima.³²

Obr. č. 29 Idoly

³¹ STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321- 570-5, str. 180

³² Otiskly Lidové noviny, pátek 21. 2. 2003.

Fenomén 90. let

Bylo objeveno kouzlo supermodelek 90. let v kontextu s vysokoefektivními přehlídkami, které dosáhly úrovně rockového koncertu, asimilovala se móda do populární kultury. Modelky začaly být svými agenturami prezentovány jako osobnosti, jako skvostná fantazie z masa a kostí. Devadesáté léta byla oslavou lidského těla, byl nastolen kult lidského těla. Přispěla k tomu i skupina supermodelek, fenomén, který dosud nebyl znám. Pozornost byla soustředěna kolem pětky dívek, které předváděly svá dokonalá těla, jimiž byly: Linda Evangelista, Cindy Crawford, Claudia Shiffer, Christy Turlington a Naomi Cambell. Staly se z nich novodobé ikony krásy. Cindy Crawford byla „typická americká dívka“ mezi supermodelkami a její popularita byla v této době nástrojem k přesunu módní siluety k vlnadnější postavě. Kult těla sebou také přinesl obrovský nárůst kosmetického průmyslu, velké změny v životním stylu, ve využívání sportovních aktivit a stravovacích návyků.

Konec 20. století se ani v módě neobešel bez zvrátů. Přehnaný návrhářský konzum začal zaznamenávat útlum, už nešlo o uměle vytvořenou image. I ve *Vogue*³³ se objevil pravý opak okázalosti zkombinovaný s drahou konfekcí. V té době na scéně figurovala jako čtrnáctiletá Kate Moss (1991). Kate Moss byla o málo let mladší než ostatní supermodelky a byla objevena Corinne Dayovou, fotografkou, roku 1990, která ji fotografoval pro časopis *Face*. Původně byla v jejím výrazu nemotorná dětskost, která inzerovala blížící se změny ve světě módy.

³³ Vogue, módní časopis představuje špičku mezi časopisy, které jsou zaměřené na životní styl. Začátky tohoto skvělého magazínu jsou dodnes kronikou společnosti na přelomu 19. a 20. století a také zásadním propagátorem módní fotografie. Vogue založil v roce 1892 Arthur Baldwin Turnure. Vogue začal vycházet v Austrálii, Brazílii, Německu, Italsku, Mexiku, Španělsku, Japonsku, Číně a Rusku. – LAPŠANSKÁ, Dana. Módní marketig . (přednáška) Zlín: UTB, 19.3. 2014.

Obr. č. 30. Kate Moss

„Kate Moss měla v sobě to, co měla v 60. letech Twiggy, svěžest odpovídající době.“³⁴
Záhy byla označena jako představitelka „heroinové elegance“ či „*herion chic style*“³⁵.

Obr. č. 31. „heroin chic style“

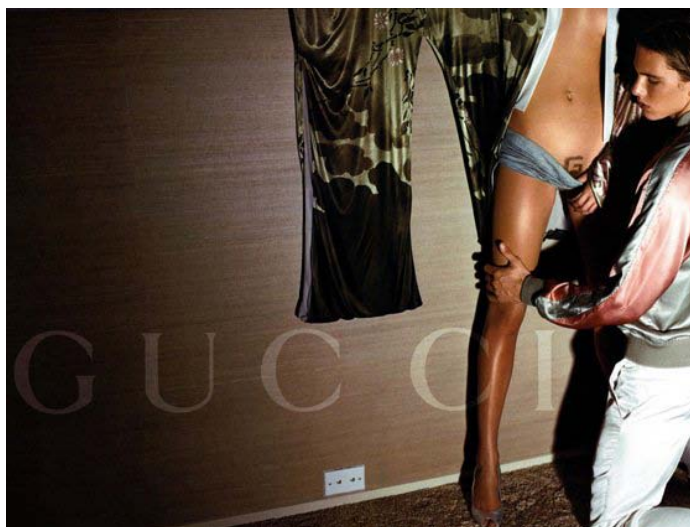
³⁴ Phil Bicker, dřívější umělecký ředitel magazínu Face

³⁵ „Herion chic style“ - pojem vyskytující se v módě, styl hovoří o vnímání těla

Devadesátá léta a vzhled modelek, který se vyznačuje bledou pletí, tmavé kruhy pod očima a úhlové kostní struktury. Vyhublý vzhled a androgenní rysy, který jsou pravým opakem a reakcí na „zdravý a pulzující“ vzhled supermodelek. V roce 1996 článek v Los Angeles Times uvedl, že módní průmysl měl „hinilistickou vizi krásy“, která byla odrazem drogové závislosti – tzv. „cynický trend“.³⁶ Heroin chic style se v módě shodoval s řetězcem filmů v polovině 90. let, například *The Basketball Diaries*, *Trainspotting*, *děti*, *Stálé půlnoci*, a *Pulp Fiction*, která zkoumala užívání heroínu a drogovou kulturu.

Chlapecká postava Kate Moss a ideál nastolený antimódou 90. let opět donutil ženy hubnout a nejíst.

Poté přichází na scénu tzv. „*porno chic style*“.³⁷ Éra velkých reklamních kampaní přinesla spolu jiným nahlížením na lidské tělo otevřenost ve vztahu móda – tělo. Vnímání těla na hranici, kde móda tělo podporuje. Průkopníkem tohoto stylu byl fotograf Mario Testino a spolu se stylistkou Carine Roitfeldovou přinesli éru velkých módních kampaní pro tradiční módní domy, prêt-à-porter značky i velké módní řetězce.

Obr. č. 32. Ukázka „porno chic style“

³⁶ "Smrt Prohlášení Generation X: sebenaplňující prorocství o Goth, Grunge a heroin" Maxim W. Furek. i-Vesmír, 2008. ISBN 978-0-595-46319-0

³⁷ „Porno chic style“- pojem vyskytující se v módě, styl hraničí a mírou odhalení těla, jenž je únosná pro diváka, přitahuje pozornost díky strategicky odhalenému tělu, nepůsobí však vulgárně

Období 1990 – 2000 je obdobím dekonstrukce, která je nastolena Antverpskou šestkou, spoluabsolventů módní školy Antverpské královské akademie. V jejich kolekcích zněla japonská inspirace. Tento styl se stal velmi vlivným faktorem v módě 90. let, který rozšířil evropské módní spektrum. Typické prvky tvorby předvedla již roku 1992 Ann Demeulemeester. Její styl fascinoval nedokončenými detaily. Černá barva a nedbalý styl opět dovolila odlišné nahlížení na člověka. Podle mého názoru se do fyzického vzhledu dostaly negativní vnitřní pocity, které jistým způsobem předurčují nastávající společnost, dobu a životní postoj.

Na konec této kapitoly bych zhodnotila rychlé střídání siluet a proměny lidského těla ve vztahu k módě. Christian Dior byl mistrem svého řemesla, chtěl vidět ženu takovou, jakou by měla být. Doba mu zcela jistě přála a měl i to štěstí, že svého talentu mohl využít v tak hojné míře. Nastolil jistý trend, kterého se vlastně držíme dodnes. Tím trendem je touha mít to co nemáme. Dalo by se to popsat jako moře a jeho střídání vln, jedna navazuje na druhou, stejná rychlost, stejné tempo. Stejně jako móda. Střídají se reakce na podmět, který tomu předchází.

3 ANALÝZA SOUČASNÉHO VLIVU MÓDY

Tato kapitola se soustředí na analýzu vlivu módy na lidské tělo v současné době. Předkládá dopady a důsledky, které se za dobu užívání nástrojů k dokonalosti těla objevily. Součástí je také analýza modernity a jejími kulturními a poznávacími podtexty. Kapitola popisuje myšlenku vzniku módních trendů a nevysvětlitelných změn v každodenním životě, které nejlépe lze pochopit, když o nich budeme uvažovat jako o epidemii. Jednoduše řečeno jde o vysvětlení malých příčin s velkými následky.

3.1 „Modernita“

Nastává otázka, co „modernita“ v podstatě je? Modernita se v zásadě týká způsobů nebo organizace sociálního života, které se vynořují v Evropě pravděpodobně od 17. století. Na sklonku 20. století, se hojně diskutovalo o tom, že stojíme na pokraji nové éry, na niž musí společenské vědy reagovat a přivést nás za hranice samotné modernity.³⁸ Některé diskuse o těchto záležitostech se soustředí na institucionální transformace, které přicházejí s názorem, že jsme se pohybovali založeného na výrobě materiálních statků k systému úzce souvisejícího s informacemi. S jistým časovým odstupem lze tvrdit, že pokrok ve sdílení informací se rozvinul velmi rychle a mnoha společenství jsou přímo založena na této ideologii. Ideologii, která zastává rychlou přeměnu hmotného statku v informaci, již je sdílená pomocí komunikačních kanálů. Jedná se o orientaci na budoucnost, čímž se ve své knize *Důsledky modernity* zabývá Anthony Giddens. Předkládá zde teorie o úloze sociálních hnutí v širším spektru. Podstata však je stejná. Prostředky jsou mnohem přístupnější a ovlivňují smýšlení jedinců, již je využívají především ze svého zájmu. Dnes se tato skutečnost, jenž je nazývána „postmodernita“, „postindustriální společnost“, stala nepostradatelnou součástí života určitých komunit lidí, např. designérů. Především se jedná o obory, kde podstatnou a hlavní roli hraje nápad a myšlenka. Zde hrozí riziko „vykradení“, a nevyužití potenciálu v pravý čas.

³⁸ GIDDENS, Anthony. *Důsledky modernity: o malých příčinách s velkými následky*. 2. vyd. Překlad Martin Weiss. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 200 s. Post, sv. 3. ISBN 80-864-2915-6.

Prvotním cílem je rozeznat konkrétní případy vlivným prvků.

Je vědecky dokázáno, že průzkumy jasně ukazují, jaký typ ženské postavy je v očích mužů nejpřitažlivější.³⁹ Zde se dostáváme do doby pravěku a teorie o plodnosti ženy a tímto související tvar jej postavy, který je zachycen v pravěkých nálezích hliněných sošek venuše. Muži preferují výrazný rozdíl mezi obvodem pasu a boků. Pas by měl ideálně být v poměru k bokům 0,7. Silueta přesýpacích hodin působí na mužský mozek jako magnet, kterým se rádi nechávají ovládat. Pohyb těla hraje také důležitou roli v sociálním hodnocení. Proto se vyvinuli „pomůcky“, jenž ženám k ideální postavě pomohly. Korzet ačkoliv pomáhal tvarovat módní siluetu oděvu, jeho rané zpracování značně ovlivnilo i tvar těla. Korzety a šněrovačky v dávných dobách způsobovaly bolesti hlavy, mdloby, zažívací a jaterní obtíže, potíže s dechem a poruchy krevního oběhu. Během francouzské revoluce se nosily lehounké šaty z tylu, batistu nebo mušelínu s krátkými rukávky a hlubokým výstřihem. Přinášely zápal plic, nemoci dýchacích cest a zánět vaječnicků, který se stal tak častý, že se mu začalo říkat „mušelínová nemoc“.

Od doby, kdy korzet byl mučícím nástrojem, se kvalita jeho zpracování podstatně zlepšila a také se změnilo funkční využití.

Dnes se pod pojmem *korzet* rozumí – spodní prádlo, které je v návaznosti na podprsenku oblékáno pod svrchní oděv, slouží také však ke skupině pomůcek, které v méně pohodlném provedení zastupuje skupinu nestandardního sexuálního vnímání lidského těla. Může se zde jednat o muže i ženy. Ženy ho však využívají více a především ke zpestření intimního života. Musíme však podotknout, že ani muži v tomto ohledu nezůstávají pozadu. Pánský korzet se v dobách již minulých objevil a má dlouhou historii. Jeho užívání v pánské podobě je důkazem také fakt a podle B. Coxové pravda o J. F. Kennedym. Tehdy jako pětatřicátý prezident USA, trpěl od raného dětství problémy se zády. Po celou dobu výkonu prezidentské funkce nosil upnutý korzet z plátna a oceli. Měl ho na sobě i 22. listopadu roku 1963, když v Dallasu mával přítomným davům ze zadního sedadla své limuzíny. Po zasažení první kulkou do krku by byla zcela přirozená prudká reakce, například příkrčení nebo schoulení. Kennedy však v korzetu mohl pohybovat pouze hlavou. Zůstal proto bez hnutí vzpřímeně sedět jako dokonalý terč pro další smrtící kulku.

³⁹ Tajemství pohlaví 2 Přitažlivost, Dokument BBC 2006, <http://www.youtube.com/watch?v=kt3B-cX9jTE>

Jeho znovu objevení na módní scéně však nastalo roku 2014, kdy Dior v reklamní kampani propaguje Gabriel Moginot Diorův korzet tvarovaný do ženských křivek (siluety přesýpacích hodin).⁴⁰

Obr. č. 33 Dior , corset men

Na tento fakt se dívám z hlediska posunutí hranic a norem, k němuž na základě vývoje došlo. Situace podle mého názoru dospěla až do bodu, kdy dychtíme po něčem v malé míře zvráceném. Tvrzení je bráno s jistým nadhledem, vyjadřuje však dokonale situaci, ve které se společnost nachází. Příkladem toho jsou také facebookové stránky The Pregatory Pose⁴¹, které jsou blíže popsány jako web o kultuře / společnosti. Jejich příspěvky dokážou zaujmout, člověk však v sobě musím mít něco málo sadistického. Z mého pohledu jde o úplně jinou úroveň sdíleného materiálu. Nejde totiž ani o přehnanou romantiku ani o masochistický sex. Je to něco mezi, něco velmi obtížně popsatelného. Také se stane, že jedna fotografie dokáže vyvolat pozitivní pocity, ale při bližším pozorování se v ní objeví něco,

⁴⁰ <http://lucycorsetry.com/tag/contour-corsets/>

⁴¹ The Pregatory Pose – webový portál, <https://www.facebook.com/pages/The-Predatory-Pose/226006794080744?fref=ts>

co člověka normálně odpuzuje. Přesto, ve spojení s „krásnem“ jsme i tento fakt schopni vnímat a hodnotit.

Mužské tělo je však zcela odlišných proporcí a znovu zavedení této módní záležitosti se pravděpodobně s komerčním úspěchem nestřetne.

Z druhé strany pohledu lze konstatovat. Existují však zdravotní pomůcky, které se ke korzetům, výše popisovaným, dají přirovnat. Jedná se o různé stahovací pásy, ortézy, které se krátkodobě používají při zdravotních obtížích. Jejich úlohou je hlavně funkčnost, mají však vliv na tělo úplně stejný jako korzety, pomocí kterých chtějí ženy dosáhnout dokonalé postavy. Stažení u nich není sice až v takovém rozsahu, ale působí stejně.

3.2 Dopady na lidské tělo

Dohledání příkladů, které dokazují vliv módy na lidské tělo a důsledky s nimi spojené není však tak přímočaré, jak by se mohlo zdát. Pravděpodobně i proto, že dnes tyto momenty v módě příliš nevnímáme a bereme je jako součást doby, součást každodenního života a také jako přirozenou součást doby. Proto se také nelze ani tak moc podívat nad nošením korzetů, zabíjácích podpatků ve staré Číně či přesvědčení o vlastním těle a obětování se pro víru či důvěru v nadpřirozeno.

Móda, jak je již známo, se stále vrací, pouze v jiných proměnách. Podle předchozího rozboru a průzkumu v oblasti analýzy historických předpokladů, proč je vzhled dnešní moderní společnosti takový, jaký je, je dospěno k závěru. Výsledkem jsou následky, které tyto počiny a předchozí vlivy zanechaly v tělech i duších.

Proč se tedy nastolený trend šíří takzvaně přes noc? Odpověď na tuto otázku je podmíněna mnoha aspekty a záleží na kulturním složení jedinců. S největší pravděpodobností jde o šíření v podobné formě, jako se šíří epidemie. Musíme na tento fenomén také tak nahlížet a podle mého názoru je nejpříhodnější přirovnání. Zpravidla můžeme „trendy“ epidemii rozpoznat podle následujících faktorů bodu zlomu:

- Faktor chytlavosti
- Síla kontextu
- Důvěra
- Adaptační reakce

Faktor chytlavosti lze vysvětlit jako nepatrné, ale klíčové změny v předkládání myšlenek. Další nutným faktorem je síla momentu v kontextu na navazující události, dobu, či prožité ideje dané společnosti. S tímto úzce souvisí důvěra, se kterou je nová ideologická fáze předkládána. Velká míra „obětí“ nově nastoleného trendu jej přijme bez jakéhokoliv povšimnutí rozdílu. Tímto způsobem to dnes funguje u velkých módních řetězců, které jsou schopné rychle reagovat na podněty zákazníka a při tom mu podsouvat nové a nové trendy. Tímto také i myšlenky, způsob života, hudbu. Této fázi módního systému, která je na scéně již několik let a stále funguje, říkáme „*fast fashion*“.⁴²

Adaptační reakce na typy rizik modernity se výrazně liší a nalezneme rozdíly mezi laiky a experty. Jsou proto možné čtyři druhy adaptačních reakcí. První bychom mohli nazvat pragmatickým přijetím - *pragmatickým přijetím*. Jedná se o pragmatický postoj vůči životním podmínkám. Postoj pragmatického přijetí se však neobejde bez psychických následků, jako je úzkost, při čemž se u některých jedinců může dostat až na povrch vědomí. Druhou adaptační fází je - *trvalý optimismus*. V podstatě se jedná o osvícenský přístup a víru v prozřetelný rozum bez ohledu na jakákoliv nebezpečí. V druhém případě může však nastat i opačný soubor postojů, což představuje - *cynický optimismus*. Předpokládá přímé ovlivnění obavami vyvolanými závažnými nebezpečími. Cynismus je způsobem utlumení emocionálního vlivu obav.⁴³

3.2.1 Jehlové podpatky

Takovouto epidemii způsobily například jehlové podpatky a móda, která ženám dodala sebedůvěru. Tento módní vynález se do dějin módy zapsal jako jeden z nejpřízpusobivějších vzhledem k době. Přetrval prakticky dodnes a dodnes se ženy v lodičkách s jehlovými podpatky cítí neuvěřitelně přitažlivé. Je dokázáno, díky módní fotografii a zkušenostem

⁴² „Fast fashion“- fáze módního systému, „rychlá móda“, pojem, který představuje obraz konzumní společnosti.

⁴³ GIDDENS, Anthony. Důsledky modernity: o malých příčinách s velkými následky. 2. vyd. Překlad Martin Weiss. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 200 s. Post, sv. 3. ISBN 80-864-2915-6.

módního průmyslu, že tvar obuvi, podpatku, ženám dodává nejen výšku, ladnost pohybu ale také psychické nadnesení. Vnímají samy sebe jako mnohem atraktivnější, cítí se tak. Jde o pocit, že jim prodlužují a zeštíhlují nohy. Podle toho jsou také hodnoceny mužským protějškem. Prvním mužem, který měl podpatky v oblibě, byl Ludvík XVI. Za vlády Napoleona byly podpatky zakázány, jelikož ženy, které je nosily, byly považovány za prostitutky nebo dokonce čarodějnice. Důvodem bylo umění okouzlení až očarování muže. Důvodem jejich vzniku je zařazení do společenské vrstvy, s nimiž jsou spojeny výhody. Ty se týkají především přeurčení k blahobytu. Podobně jako je to u východních kultur, podpatky jsou prvkem, který je v podstatě pokračovatelem tradičních zvyků.

Jak je již výše zmíněno, lodičky jak je známe dnes, se začaly šít v roce 1904. Do módy je o padesát let později přivedl Christian Dior. Spolupracoval s návrhářem obuvi Rogerem Vivierem v roce 1947. V současné době jsou k vidění čím dál více netradiční tvary a zpracování bot. Jsou jistým doplňkem stylu.

Tento módní vynález se však, přes veškerou svou nadhodnotu neshoduje s přirozenou anatomií těla. Jelikož je pata nadzvednuta do nepřirozené polohy, na nárt je kladen mnohem větší tlak. S tímto jsou spojena i zdravotní rizika, která jsou zřetelná až z dlouhodobějšího hlediska. Vzhledem k anatomické stavbě lidské kostry, konkrétně chodidla je tlak vyvíjen na špičku nohy až o 70 % - 130 % větší.

3.2.2 „Bumster“

Obr. č. 34. Kalhoty „Bumster“, Alexander McQueen

Další velkým fenoménem v této sféře se stal trend sníženého pasového límce u nohavic. Kalhoty se sníženým pasem se staly hitem především u mladých dívek na konci 20. století. Znovu objevení kalhot nízkých džínů, kalhot, je přisuzováno britskému návrháři Alexandru McQueenovi, který jako první předvedl své „bumster“ kalhoty v kolekci Dante roku 1996.⁴⁴ Kalhoty velmi nízkého střihu v oblasti sedu. Tento počín byl velice odvážný z hlediska posunutí norem. Tento trend se postupně rozšířil, i když se jen málo žen odvážilo jít s výškou sedu tak nízko. Střih vizuálně prodlužuje trup a mění proporce těla. Podobně jako korzet má vliv na poměr pasu a boků, které jsou zdůrazněny linií pasového límce.

V Americe se bokové kalhoty objevily o pět let později v roce 2001 a to zejména u dívek i chlapců ve věku 14 – 23 let. K jejich rozšíření také přispělo popularizování díky zpěvačce Britney Spers. Jak je již známo celebrity v každém případě přispívají z medializačního hlediska k masovému vnímání trendu a jeho větší popularitou. Americký trh je orientován na dospívající (přibližně 20 let) a módní značky, které vyrábí džíny nízkého střihu jsou např. Guess, American Eagle, Abercrombie & Fitch.⁴⁵ Do té doby spodní prádlo zůstávalo vždy skryto. Tímto módním hitem, kde to již nízká výška sedu nedovolovala, se spodní prádlo dostává k odivu. Ne vždy to ale působí přitažlivým dojmem, zejména nelichotí vyšší váhové kategorii žen.

V současné době jsou bokové džíny vyráběny v různých střížích nohavic, barev a materiálů, vyráběny také z jiných druhů kalhot.

Vypukla však epidemie, která sebou nesla i rizika spojená s odhalením choulostivých míst ženského těla. Důsledky se více či méně objevují a jejich příčina se ještě v současné době přisuzuje právě tomuto trendu. Mykózy, problémy s početím, nastydlé vaječníky, záněty močového měchýře, ledvin a potíže s páteří. Tyto následky jsou většinou odhaleny po delší době či v pokročilém věku. Mladé tělo snese podle mého názoru hodně, ale stejně jako všechny neřesti se i móda, odhalující tělo nepříznivým vlivům, projeví dříve či později.

⁴⁴ <http://www.farfetch.com/cz/people/best-of-british-fashion-designers.aspx>

⁴⁵ <http://www.farfetch.com/cz/people/best-of-british-fashion-designers.aspx>

Hlavní důsledek modernizace odívání

Hlavní problémem, který podle průzkumu z tohoto přijatého vlivu vyplývá, se však týká změny postavy žen, které již od nízkého věku nosí tento střih kalhot. Souvisí to s ukládáním tuků. Odhalená bedra jsou jistým způsobem přitažlivá, ale přináší sebou spoustu zdravotních rizik a v pozdějším věku jistých omezení. Podle slov našich babiček i odborníků na historii módy ženy nikdy neměli sklon ke hromadění tuků nad boky v oblasti beder. Také z hlediska lékařského se tuk ženy ukládal na postavě především v oblasti břicha, boků, či zadečku. Teprve až s příchodem bokových kalhot se ženská postava začínala postupně měnit. Tělo se samozřejmě muselo začít bránit. Tuková vrstva se projevila v oblasti beder. Jelikož jsou boky čím dál více stahovány, hrozí podle lékařů přiškrčení nervových provazců bederních obratlů. Může dokonce dojít až k jejich trvalému poškození, které dále vyúsťují v chorobu s názvem *parestézie*. Ta se vyznačuje nepříjemným svěděním. Nejde však o nemoc smrtelnou, ale jedná se o poškození, při kterém jsou nervová zakončení velmi podrážděná. Parestézie vzniká také jako častý důsledek obezity, otlaků z bezpečnostních pásů v automobilech, dlouhých hodin sezení s překříženýma nohama, nošení těžkých pásků, škrtecích oděvů a korzetů.⁴⁶

V období puberty se tento jev projevuje rychleji. Nastává stejný případ změny postavy, jaký můžeme pozorovat u vlivu korzetu a změny v pasové linii. V oblasti boků je viditelná podélná rýha, která přesně určuje linii pasového límce „bumster“ kalhot. Dalším rizikem je zvyk. Pokud si dívka zvykne na pocit, který v ní probouzí nízký pas, vysoký pas v pasové linii nebude příjemný. Kalhoty s vysokým pasem, změni vnímání postavy a dívka v pubertálním věku bude odmítat jakékoliv snahy. Jedná se o příklad z roku 2005. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že bych se raději tomuto trendu v mládí vyhnula. Jelikož důsledky, které jsou patrné až o deset let později, přichází postupně a hlavně velmi nenápadně.

Ženská postava se tímto během přibližně 20. let výrazným způsobem proměnila a pasová linie se posunula směrem dolů.

Musíme si tedy vybrat. Kalhoty s vysokým pasem nám ženám zaručují štíhlou zadní partii, oblast beder a postavu jakou se pyšnily největší sexsymboly 50. let. Bokovky sice zaručují okamžitou pozornost, musíme se ale připravit na nevzhledné faldy v bederní oblasti.

⁴⁶ Parestézie - <http://lekarske.slovníky.cz/pojem/parestezie>

V současné době, kdy se opět objevila vlna retra, opět se vrací vlivy 50. a 60. let, s tím se pas opět zvýšil. Opět je možné, že se postava ženy upraví do přirozeného tvaru, řekněme „přesýpacích hodin“. Zda-li tomu tak opravdu bude, zjistíme až za pár let.

Móda jako taková si zjevně žádá své oběti a uvedení dalšího příkladu to jen dokládá. K bokovým džínům se velmi brzy přidaly „svůdná“ krátká trička, bundy a svetry. Co samozřejmě přispělo ke zdravotním potížím.

Abychom se nezaměřovali pouze na střih, použitý materiál také ovlivňuje to, jak se v oděvu cítíme. Umělé a neprodyšné materiály mohou způsobovat nepříjemné kožní problémy spojené s nedostatečným odváděním nadměrného potu.

3.2.3 „Shapewear“

Obr. č. 35 History Shapewear

Obr. č. 36 Shapewear La Perla

Dalším velkým vlivem na naše tělo je samozřejmě spodní prádlo. Jak je již zmíněno výše, od jeho vzniku k módním siluetám v daleké historii i ve 20. století, spodní prádlo dopomáhá k chtěnému tvaru těla a reprezentování svrchního oděvu.

Narušení lymfatického systému mohlo však dojít právě také díky nadměrně staženého spodního prádla. V minulosti se do okrajů všivaly pouze gumičky a stahovací lemy, které měly za úkol, aby prádlo drželo v daných partiích. Prádlo ale nehezky deformovalo postavu a způsobovaly estetické potíže ve spojení s přiléhavým oblečením.

V současné době je velký trend využívat stahovací spodní prádlo, které již v dnešní době efektivně tvaruje postavu. *Shapewear*⁴⁷ je nejlépe střeženým tajemstvím každé ženy. Od dob korzetů jako takových se tvarovací prádlo hodně změnilo a hlavním preferovaným aspektem je jeho neviditelnost. Ženy dnes, více než kdykoliv jindy, touží po tom, aby působily na okolí nejlépe, jak jen dokážou.

První forma shapewear byl tkaný pás, oděv podobný řemenu či pásu. V dávných dobách věřili, že tento pás má kouzelnou moc a napomáhá k plodnosti ženy. Pásky se také staly symboly panenství a byl pro muže ukázkou ochrany ženy či její síly před muži.⁴⁸ Důvod jejich užívání bylo také posílit tělo nebo se stal znakem slušnosti a skromnosti. Pásky byly považovány za základní oděvy mnoha žen od roku 1920 do roku 1960, dnes se vyvinul do známé podoby tvarovacího prádla (např. Spanx).

Zdá se, že tento typ spodního prádlo nikdy nevyjde z módy. Se zavedením výrobky značky Spanx v roce 2000 se tento typ oděvu stal součástí ženského šatníku téměř na každý den. Dnes však existuje řada značek, které vytváří pohodlné tvarující spodní prádlo.

Jednou z nejlepších značek spodního prádla je značka La Perla. Její couture kolekce *Shape couture* z roku 2011 ve Via Montenapoleone představila Fashion TV Milan. Kreativní ředitel Giovanni Bianchi tvrdí, že inspirací k tvorbě tvarovacího luxusního spodního prádla jsou italské filmy 50. a 60. let po druhé světové válce, kdy módními ikonami se staly jedinečné italské herečky Sophia Loren a Silvana Mangano. Inspirují se také řezy těla či směry jeho tvarování. Všechny výrobky jsou vyráběny z lycry a pro tuto kolekci je Lycra také jejich partnerem. Barvou pro tuto kolekci je typická barva italského podujetí – černá. Tímto chtějí nejlépe vystihnout tvar a obraz ženy jakou je italská herečka Lora del Santo.⁴⁹

⁴⁷ Shapewear – tvarovací prádlo

⁴⁸ www.stylelist.com/view/the-story-behind-shapewear-from-girdles-to-spanx, MCDOWELL, Colin. *The Anatomy of Fashion: Why We Dress the Way We Do.*, Phaidon, ISBN 978-0714849478

⁴⁹ <http://youtube.com/FashionTV MILAN>

Kouzlem tvarovacího prádla je, že vytvoří plynulou linii těla od prsou po oblast stehen. Jistě, jsou vyráběny i kusy prádla samostatně, výběr je již velice široký. Od podprsenek, přes stahovací pásy, bederní pásy, body či kombiné (sukně, nohavice) si můžeme vybrat hlavně z různých velikostí a tvarů. Při průzkumu bylo také zjištěno, že nedostatkovým zbožím je prádlo ve velkých velikostech. Nejedná se však pouze o prádlo tvarovací. I klasické spodní prádlo pro ženy s velikostí E, F a více není běžně k dostání.

Díky průzkumu se zaměřením na města (Ostrava, Zlín, Praha) bylo dosaženo výsledků, které odpovídají zjišťovanému trhu. Ženy a dívky ve věku 18 – 23 let nosí v 98 % běžně dostupně spodní prádlo na každý den (kalhotky, „tanga“, podprsenka výrazné barvy). Ve věku 25 – 35 let ženy dávají přednost klasické kombinaci (převládá push-up podprsenka v barvě svrchního oděvu) a v 67% občas uvedeno užívání jakéhokoliv stahovacího prádla nevyjímaje punčochy a body. Průzkum dále odhalil, že i ženy s váhou nad 100 kg ve věku do 40 let, rády stahovací prádlo využívají a dopřejí si pocit jeho luxusu. Starší generace (ženy ve věku 60-70 let) již nové trendy v intimní oblasti odívání nepovažuje za důležité nebo v ní nemají dostatečný přehled. Hojně je také používáno ženami po porodu, v době kdy se chtějí vrátit na svou původní váhu a dostat své tělo opět do formy.

3.2.4 Legíny

Se znovu uchycením módního hitu, který je poměrně častým jevem u mladé generace. Společně se stylem *hipster*, který se začal projevovat s počátkem 21. Století. Jde o zástupce novodobé subkultury, která vznikla jako alternativa klasického městského života střední třídy. Mezi hipstery řadíme mladé nezávislé lidi, kteří stojí na netradičních názorech, zvyklostech, ubíhají od komerce a podporují trend 21. století – individualismus. Hledají vlastní styl, ten je však u hipsterů velmi proměnlivý a různorodý. Vyznávají nezávislou hudbu a alternativní směry.

Ve zkratce lze popsat vznik a nastínění důsledků, které souvisí s touto společností. Samotný pojem *hipster* vznikl již ve 40. letech 20. století. Mladí lidé tehdy poslouchali jazz, vyznávali saxofonistu Charlieho Parkera nebo pianistu Harryho Gibsona (skladba *Handsome Harry, The Hipster*), který své posluchače označoval právě jako hipstery. Lze tedy tvrdit,

že tohle označení samovolně vzniklo a „zlidovělo“. Kořeny hnutí jsou však spojovány především s tzv. beat generation a bohémským životem, zejména spisovatele Jacka Kerouaca.⁵⁰

Novodobé hnutí hipsterů je známo od 90. let 20. století. Vzniklo opět jako reakce na komerční život střední třídy, který měšťácká mládež odmítla respektovat. Bylo spojeno s hudebním stylem grunge (Nirvana, Pearl Jam) a novými směry punku. Tehdy se hipsteři začali také oblékat do kostkovaných košilí, farmářských bot a zdobit se nejrůznějšími čapkami a výraznými brýlemi.

Dnešní moderní hipster si tvoří svou vlastní představu o módě a také ji bezostyšně nosí a propaguje svůj vlastní styl. Základem je však kostkovaná košile, úzké kalhoty, tenisky a jakákoliv pokrývka hlavy. Je vyznavačem tzv. vintage stylu, vyžívá se v starých věcech, typicky například v analogových přístrojích.

Nosí především úzké kalhoty, na které se navazuje móda legín. Trend se vyskytuje v různých podobách. Jejich působení došlo velmi daleko. Někdy jsou kolemjdoucí nepochybách, zda-li se jedná o spodní či svrchní oděv. Dívky v pubertálním věku mají odvalu i ke kalhotám, tak těsného střihu a přizpůsobivého materiálu obléci krátké tričko a bundu. Z vlastní zkušenosti mohu uvést příklad, který byl zjevně za hranicí. Slečna měla oblečeny legíny, které na denním světle neskrývaly naprosto nic. Tady lze pochybovat o kvalitě slečny i výrobce. „Hipster girl“ je s oblibou nosí ve všech barvách a módních potiscích.

Na trhu jsou běžně dostupné i mnohem kvalitnější značky, které dovolují nosit legíny jako součást svrchního oblečení. Na trh se postupně dostaly i zeštíhlující legíny, jelikož touha po dokonalém vzhledu neupadá. Proto se začaly vyrábět legíny s vlastnostmi, které dokáží pozvednout povislé tělo i ducha. Například modelující a zeštíhlující 200 DEN legíny mají speciální úpravu, která modeluje boky, břicho a zadeček, push-up efekt zesílených míst formuje nezpevněné tvary, mají vysoký pas pro efektivní tvarování v oblasti břicha, jsou neprůhledné a velmi pohodlné.

⁵⁰ 518., Vladimír. Kmeny: [současné městské subkultury. 1. vyd. Editor Karel Veselý. V Praze: Yinachi, 2011, 517 s. ISBN 978-809-0473-539.

Objevila se také zpráva, že stejně jako podpatky u mužů (objevily se v kolekcích tohoto roku), dva mladí designéři přišli legínami pro muže. Informace je poměrně čerstvá, a jestli se i tento trend ujme u veřejnosti, poznáme v budoucnu.

3.3 Nové technologie – průzkum

Z podrobnějšího zkoumání vyplynulo, že se vědci v současné době zabývají myšlenkou jak přisoudit dané vlastnosti oděvu bez jakýchkoliv náhražek (vycpávek). Vyžaduje se, aby oděv sám o sobě měl vlastnosti, které nám zaručí dokonalost postavy. Revoluce se odehrála již v roce 2010, kdy firma Levis přišla s novinkou, která ženám zaručí vysněné nohy i zadeček. Byly představeny džíny Levi's® Curve ID, které nastavily nové standardy a nabídly skvěle padnoucí střihy pro všechny typy postav. Nyní značka opět přichází s revoluční novinkou – linií džínů Levi's® Revel s unikátní technologií Liquid Shaping, které tvarují, zpevňují a prodlužují postavu. Dokonalé střihy, patentovaná technologie tvarování těla, nejkvalitnější denim a inovativní designové detaily pomohou ženám cítit se a vypadat ještě lépe.⁵¹

Džíny jsou vyrobeny ze speciálně vyrobeného denimu a four-way strečem, který naprosto dokonale kopíruje křivky těla. Zajímavostí je paměť materiálu, tzn. džíny průměrně po týdnu nošení dostávají tvar těla a mírně jej vylepšují. Díky technologii Liquid Shaping zpevňuje denim právě v problematických partiích.

Nové technologické postupy jsou prováděny namáčením do speciálních lázní a také jsou použity nové lépe padnoucí střihy, které více lichotí postavě.

⁵¹ www.levi.com

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANATOMIE MÓDY

Anatomii módy, lze chápat jako antropologickou studii v určitém období. Jedná se o zmapování příčin a důsledků, které vedly k vlivným prvkům módního světa. Je všeobecně platné, že po akci následuje reakce. Toto pravidlo platí i ve světě módy a při bližším prostudování historie zjistíme, že se vlivy opakují. Důvodů může být několik. Nastala podobná historická fáze, etapa života společnosti má podobné příčiny, lidé se vracejí k starým, již ověřeným prvkům, které v dřívější době znamenaly blahobyt a úspěch. V době krize se proto rádi obracíme k „retru“, rádi se vracíme, alespoň psychologicky do doby, jejíž vlivy pro lidstvo byly důležité. Prvky módy 50. a 60. let jsou povětšinou ikonickými kousky, přičemž došlo k rozporuplným změnám, pohlížíme na ně jako na jedinečné artefakty módy.

V současném dravém světě je stále pohlíženo na člověka jako na tvora, u kterého je nejdůležitější sebereprezentace a sledování doby. Pokud jen na okamžik zanevře na plynutí času, okamžitě vypadává z rytmu a je jím opovrhováno. Podle mého názoru je moderní doba taková a respektování jejích pravidel je nesmazatelnou součástí každodenního života jedince. Proto také vznikají subkultury, které se více či méně úspěšně staví do opozice proti konzumní společnosti, proti proudu času.

Mou inspirací k tvorbě je vždy něco trochu „zakázaného“, něco co vnímám vnitřně jako mé druhé já a prostřednictvím tvorby se snažím o smíření s tímto faktem nebo o počin, který mé zájmy následuje. Během sbírání vlastních myšlenek jsem vždy narazila na problém. Jen těžko lze přesně vyjádřit to, co je pouhým pocitem, pocitem z doby, které žijete, potýkáte se s jejími neduhy, překážkami, i výhodami. Pro snadnější pochopení okolí jsem se soustředila na zjednodušené pojmy, které však dostatečně vystihují hlavní myšlenku celé práce.

Anatomie módy – pojem, pod kterým si lze představit mnoho směrů. Věnovala jsem se proto spojení těchto dvou slov. V podstatě jde o průzkum a sledování prvků módy, které ovlivňují lidské tělo vesměs negativním způsobem, ale výsledkem je, že jsme dospěli do fáze, kdy se snažíme tělo podpořit v jeho kvalitách, aniž by trpělo.

4.1 Ikonické prvky – inspirace

Prvotním zájmem bylo stanovit si vymezení příznačnými pojmy. *Anatomie, tělo, žena, unisex, móda, inspirace, trend, extrém, vliv, změna, změna tělesných proporcí, spojení, přerušení, deformace, tvary, problém, tlak, síla, utrpení, krk, ramena, hrudník, pas, boky, chodidla.*

Inspirací je vliv módy na lidské tělo. Důsledky, které móda způsobila a jsou patrné na ženském i mužském těle dnešní mladé generace, jenž se vlivem doby a díky rychlým změnám, které v edodí světu snadno přizpůsobujeme. V domnění a během za dokonalou vizáží se nevědomě pouštíme na tenký led. Dobrovolně a nedozírně hazardujeme se svými těly. Z dlouhodobého hlediska je mnoho praktik, zvyků, co se týče módy, kterými naše tělo trpí.

Prvotním impulzem k vedení práce způsobem průzkumu bylo nacházení faktů, které v minulosti vedly k extrémním deformacím těla. Zajímalo mě, jaké jsou příčiny jednání společnosti. Zda-li prováděné rituály podstupují dobrovolně, a jaké důsledky mají na kulturu 21. století. Ve 21. století je význam krku či chodidla podobně důležitý jako v minulosti u žen kmene Padaung nebo význam malých chodidel čínský žen. Běžnou součástí moderního odívání je doplněk v podobě šátku, který je brán jako zkrášlující prvek svrchního oděvu.

Z historie se hlavní inspirací stala linie pasu a silueta přesýpacích hodin, kterou opět vrátil ženám Christian Dior v 50. letech. Spodní prádlo, které je základem odívání a od svého vzniku prošlo radikální proměnou. Dnes je nezbytným prvkem, který dokáže mnohem více než jen zastávat svou praktickou funkci. Spodní oděv, jehož nedílnou součástí v minulosti byly silné výztuhy a kostice různých druhů. Dále jsem se zaměřovala na sledování změn postavy, jejich „deformace“. Nejlépe se vlivy doby odrážejí právě v linii pasu, který se přesouvá směrem nahoru či dolů. A s tímto faktorem souvisí také z dlouhodobého hlediska proměna a změna postavy u žen i u mužů, kteří vykazují stejné příznaky jako ženy. Dalším hlediskem k ucelení práce se stal pojem unisex. Uchopení tohoto pojmu tkví v sjednocení typických prvků pro ženy a pro muže v jednu jedinou variantu. Jelikož se v dnešní době objevují stále častější případy nepohlavnosti a sjednocování prvků v jediný artefakt, pojala jsem tento fakt v srozumitelné formě komerčního zpracování. Unisex zde vnímám jako variabilitu jednou oděvu rozdělením na dva a zkombinováním s jiným. Pro ženský a mužský oděv je použit stejný materiál.

5 SILENT SUFFER

V této kapitole bych ráda nastínila důvod pro zpracování mé diplomové práce a způsob pojetí tématu. Dále bych uvedla zdroje mé inspirace, módní návrháře, kteří se zabývají tvorbou oděvu netradičním způsobem, jejichž práce jsou mi blízké nebo byly zdrojem pochopení polohy zpracování.

Silent Suffer – název kolekce vystihuje výsledek celé práce, celého průzkumu. Je složením dvou slov, které jsou v podstatě výsledkem všech módních vlivů, které ač dlouhodobě, ale jistě, působí na lidské tělo. Vše co podstupujeme zpravidla za dobrým účelem, v něhož věříme, způsobuje více či méně ujmy na tělesné schránce naší duše. Ve volném překladu znamená název oděvní kolekce Tiché utrpení. Spojení těchto slov vyplynulo v závislosti na probíraném tématu. Je také výsledkem průzkumu, který ukázal, že ženy jsou ochotné pro módu, pro dokonalejší vzhled, dobrovolně trpět. Ženy se lépe přizpůsobují, z neznalosti či lhostejnosti, nevhodným střihům a velikostem, které neodpovídají jejich vlastní postavě a proporcím. Lehce popírají svou pravou tvář, některé ženy dokonce ve jménu dokonalosti jsou ochotny se v určitých situacích vzdát komfortu, ve prospěch lepšího dojmu. Ve srovnání s mužskou představou o pohodlí je tato teorie naprosto neslučitelná. Důvodem tohoto rozdílu je fakt, že muž dává přednost kvalitě před kvantitou, kdežto žena upřednostní v přibližně 80 % opak. Muž má rád kvalitní výrobky a ve vztahu k módě se tento jev projevil jako hlavní teze pánské linie ve 21. století. Módní tvůrci si tento fakt zcela dobře zmapovali a v rámci trendu reagují na počiny potencionálních zákazníků. Výraznou změnou pánská linie prošla pod rukama Hediho Slimana v roce 2011 u módního domu Dior. Jedná se o androgynní pojetí pánské siluety – *slim silueta*. Tento počin měl jistý dopad na vnímání pánské módy v širokém měřítku. Konkrétně, téměř za dva roky od předvedení se u mužů rozvinula touha po slim siluetě obleků, košil a dokonce i nohavic. Mnoho mužů začalo také nevědomě podléhat módní siluetě. Sám Karl Lagerfeld zhubl několik kilo z jednoho jediného důvodu – chtěl sám propagovat trend, který byl nastolen. Musím zkonstatovat, že je to další případ ovlivnění těla módním trendem.

Mým hlavním cílem při vytváření kolekce bylo spojení výtvarné a konfekční stránky módy. Své výtvarné zaměření jsem chtěla přiblížit komerční nositelné módě a skloubit tyto dvě polohy. Zároveň jsem se snažila zachovat designovou hodnotu oděvu.

Kolekce prochází sestupnou linií. To znamená, že jsem kolekci sestavovala od výtvarné polohy náročných, komplikovaných modelů, které postupně přechází v jednoduchou linii modelů komerčního zpracování s konceptuálním podtextem, čehož se týká i barevnost, která bude blíže popsána v následující kapitole. Hlavním principem kolekce je nahrazování dílu, jejich vzájemné prolínání, symetrie pravé a levé strany, zatížení zadního nebo předního dílu v návaznosti na způsoby deformace těla u afrických kmenů. Jejich zdobení těla je zde chápáno jako nahrazování určitých měkkých částí nepřirozenými předměty či vlivy. Z tradičního oděvu jsou ponechány jednotlivé prvky a díly jsou netradičním způsobem doplněny

Dále bych uvedla módní návrháře a osobnosti a zdroje, které jsou inspirací mé praktické diplomové práce.

Ženy kmene Padaung

Ženy tohoto kmene a způsob jejich tradičního zdobení byl inspirací pro modelaci střihu, které směřují k oblasti krku, kde má model hlavní ohnisko zájmu. Deformace vzniká na základě upoutání pozornosti na oblast krku z již výše vysvětlených příčin.

Christian Dior

Ve své práci již zmiňuji teorii jeho tvorby, ale zde bych uvedla tento důvod mého zájmu. Za prvé, po válce stojí v opozici k módě, kterou nastolila Coco Chanel, jedná se tedy o rozpor mezi chápáním těla z mužského a ženského hlediska. Oba ve své podstatě sdílejí stejný názor na tělo ženy, ale protože jde o různá pohlaví, jejich chápání je zcela odlišné. Žena pro ženu chce uvolnění a s tím spojené pohodlí, kdežto muž chce vidět ženu jako bezbrannou a dokonalou bohyni. Jeho tvorba dodnes stojí na ikonických prvcích, které jsou typické pro léta jejich vzniku.

Rey Kawakubo a Yohji Yamamoto

V devadesátých letech 20. století změnily pohled na módu, která se postupně projevila i ve vnímání člověka a jeho odlišného vzhledu. Spojují východní a západní kulturu. Nesou odkaz dekonstruktivismu ve spojení s černou barvou. Začátek smýšlení o 3D a 2D oděvu a jeho možnostech, konceptuální řešení.

Iris van Herpen

Zde obdivuji výtvarnou stránku jejich kolekcí. Tvorba této dámy působí promyšleným dojmem, který je zvládnut s nadhledem a pokorou k budoucnosti. Jde o fantazijní zpracování

klasických, komerčních součástí oděvu. Stejně tak tomu je i při uvedení nejnovější kolekce A/W 14/15. Pracuje s materiálem neobyčejně dokonalým způsobem. Vytváří jedinečné struktury a 3D vzory. Je inspirací pro zpracování modelů kolekce z hlediska přístupu.

Sruli Recht

Tento islandský designér má pro mě ve své tvorbě nepopsatelnou volnost, kterou dodává modelům, především pánským, zcela nový, surový vzhled. Sám se inspiruje člověkem a tělem. Jeho styl se dá popsat jako experimentální couture s vlivem futurismu a konstruktivismu. Pracuje s inovativními přístupy k materiálu a využívá nové technologie. Kromě oděvu se věnuje i designu jako takovému.

Todd Lynn

Je pro mou práci přínosem zejména z hlediska komerčního. Jeho tvorba se nese v duchu komerčním přesto designovém.

6 PŘÍPRAVNÁ FÁZE

6.1 Moodboard

6.2 Barevnost a materiály

Barevnost

Vzhledem ke zvolenému tématu a mého osobního pocitu z uvedených inspiračních zdrojů minulosti, jsem volila barevnost v temných barvách, dále se říci neutrálních pro zvolené tvarové řešení konkrétních modelů. Barevnost vychází z výše uvedené rešerše, moodboardu. Černá zde představuje pocit ženy ve „svázaném“ těle, nad nímž kontrolu pomyslně přebírá móda samotná. V černé a tmavě šedé barvě s matným i lesklý povrchem se nejlépe odráží zajímavost vytvořených struktur a netradičně tvarovaných prvků kolekce. V černé barvě se nese především výtvarná část kolekce. Kolekce je dále doplněna barvou těla, světlou staro růžovou. V této barvě je doplněna kolekce modely, jenž jsou spíše uvolněnějšího rázu, a představují přirozenost těla v pohybu.

Materiály

Zvolené materiály se odráží od cíle, aby kolekce působila na první dojem tvrdě, nepřístupně, ale zároveň byla pohodlná na lidském těle. Hledala jsem proto materiály, které by splňovaly tyto požadavky. Úplet s povrchovou lesklou úpravou, která má na pohled charakter kůže, se zdál být na první dojem tím pravým materiálem pro zachycené mé myšlenky. Tento typ materiálu se nově objevuje ve dvou druzích - jedolící úplet s povrchovou úpravou a oboulící pletenina s povrchovou úpravou, která má vyšší gramáž. Složení materiálu je směsového charakteru (bavlna, elastan + umělé složení povrchové úpravy)

Pletenina představuje materiál, který je tělu příjemný a dovoluje pohyb. Zmiňované složení materiálu jsem doplnila o materiál zcela přírodní – vlna, která je použita zejména při zpracování kabátů, a sak – svrchního oděvu v černé i starorůžové barvě.

Podstatným materiálem v této kolekci jsou kostice v metráži, které netradičním způsobem doplňují textilní formu oděvu. Kostice, které se používají především ke zpracování spodního prádla či korzetů, nejsou za standardních okolností vidět. Zde je považují za vrchový materiál. Pracuji s nimi jako při tvorbě tkaniny. Materiál je postupně tvarován do požadovaného střihu přímo na krejčovské panně. Jsou tak zhotoveny celé střihové díly modelu.

6.3 Skici, návrhy variant

- Model č. 1

- Model č. 2

- Model č. 3

- Model č. 4

- Model č. 5

- Model č. 6

- Model č. 7

- Model č. 9

- Model č. 10

- Model č. 11

- Model č. 12

7 PROCES ZPRACOVÁNÍ

Přístup ke zpracování daného materiálu se odvíjel od předem vymezených pojmů, které se vztahují ke zvolenému tématu.

Pojmy, jejichž podstatu jsem se snažila zachytit, jsou: *změna tvaru, radikální způsob střihu, pohodlí zároveň, příspěví ke změně, změna ženských proporcí, změna těla, extrémní trend – ideál krásy, reakce těla a důsledky na změnu módy v běhu staletí, tělo 21. století, vliv módy na lidské tělo, nové technologie, avangarda*

Koncept kolekce Silent Suffer

Výtvarně jde o zachycení momentu, kdy se do přirozenosti „měkkého“ těla dostávají vnější vlivy vlastním či cizím zaviněním. Ve výsledku se ve strukturách odráží vliv módních prvků na lidské tělo, jejich působení ve spokojení s přirozeností a jednoduchostí lidského těla v pohybu. Vliv módních či kulturních prvků je také zachycen v myšlence nahrazování určitých dílů oděvu netradičním zpracováním kostic v metráži. V podstatě, jak je již výše zmíněno, jsou nejprve ponechány jen typické prvky standardního oděvu, které určí, o jaký oděv se jedná. Poté jsou chybějící díly zpracovány netradičním způsobem pomocí kostic, nahrazeny, výtvarně zachyceny. Nejen oděv, ale i šperky a doplňky ovlivňují naše tělo.

Následky módy - *deformace těla, otlaky, otisky, zarudnutí, zářezy, vlivem tlaku se měkká tkáň lidského těla přizpůsobí, změna je těžko napravitelná. Modřiny, otlaky, zářezy jsou již znatelné.*

Nejen oděv, ale i šperky a doplňky ovlivňují naše tělo. Kolekce je doplněna autorskými kusy obuvi, které doplňují koncept práce i samotný oděv. Model tak tvoří harmonický celek.

Vznik 3D vzoru

Proces zpracování se odvíjí od zkoušek materiálů a jeho možností, tzn. zkoušky žehlení, šití. Během těchto zkoušek jsou zjištěny pozitivní i negativní vlastnosti požitého materiálu. Ze zkoušek byla také zjištěna vhodnost materiálu ve spojení s použitím kostic podle předchozí představy. Pletenina v závěru dovoluje tvarování pomocí kostic, které jsou postupně vsívány do rubní strany materiálu. Povrchová úprava úpletu zdůrazňuje změny – odráží lesk, můžeme říci, že deformuje materiál. Deformace materiálu – z 2D (dvourozměrné)

plochy je vytvořen 3D vzor, z něhož vzniká samotný díl oděvu. Teprve poté je díl na krejčovské panně upraven a připraven k následnému sešití s díly ostatními.

Tento postup a zvolená technologie mi instinktivně dovoluje reagovat na předchozí učinění a vytvářet nesčetné množství vzorů. Ve výsledku vytvořená struktura působí tvrdým, nepoddajným dojmem, ale díky výborným vlastnostem kostic (typ B, šíře 8 mm, 12 mm), které dovolují svou pružností v ohybu vykonávat pohyb.

Obrazové zachycení porcesu tvorby

8 REALIZACE ODĚVNÍ KOLEKCE SILENT SUFFER – FOTODOKUMENTACE

ZÁVĚR

Závěrem své diplomové práce bych zhodnotila řešení tématu a jeho zpracování v závislosti na problematice.

Ve své práci jsem se zabývala především otázkami týkající se postmoderní společnosti 21. století a důsledky, které zanechaly módní vynálezy a vlivy minulých let. Téma Anatomie módy je blíže specifikováno a soustředí se na řešení otázek v etnické rovině a poté od 50. let 20. století. Z etnického hlediska jsou řešeny otázky původů vzniku tradičních prvků a vlivů, které se přerodily do staletí pozdějších. Zajímala jsem se hlavně o otázky, týkající se lidského těla a kulturních vlivů, které na něj působí. Vlivy, které dnes vnímáme jako naprostou samozřejmost, ale původ jejich vzniku nám není znám. U většiny případů jsem se setkala s nedostatkem věrohodných informací, proto jsou navrženy východiska podle informací dostupných. Podle dále probíhajícího průzkumu jsem došla k výše uvedeným závěrům, kterými jsem postupně doplňovala hlavní kapitoly teoretické práce. Výsledky odpovídají zeměpisné poloze a typu obyvatel v daném věkovém rozmezí a pohlaví.

Praktické řešení diplomové práce – oděvní kolekce Silent Suffer je ve výsledné fázi dokonalým odrazem a vyjádřením myšlenky, která provází mou práci od samého začátku. V první chvíli, jak se to již někdy může stát, zavládne panika a množství myšlenek zahltní jasný rozum. Tento prvotní pocit se mi však podařilo obrátit ku prospěchu a dále z něj těžit. S výsledkem své diplomové práce jsem velmi spokojena. Postup práce, který vyhovuje mému naturelu, se ve výsledku ukázal jako správným řešením. Proto si myslím, že se mi podařilo vyjádřit hlavní teze celé práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAUDOT, Francois. *Móda století*. Ikar, 2001, Praha, 400 s., ISBN 80-7202-943-6
- [2] BANCROFT, Alison. *Fashion and Psychoanalysis*. I.B. Tauris, 2012, New York, 238 s., ISBN 978-1-78076-004-9
- [3] COX, Barbara. Ve jménu módy: ilustrované dějiny bizarnosti a krásy. 1. vyd. Překlad Milan Lžička. Praha: Mladá fronta, 2013, 255 s. Spektrum (Portál), 48. ISBN 978-802-0429-285.
- [4] CROOK, Marion. V zajetí image těla: jak chápat a odmítat mýty o tělesném image. 1. vyd. Ostrava: Oldag, 1995, 136 s. ISBN 80-859-5402-8.
- [5] [9] EVANS, Caroline. Fashion at the edge: spectacle, modernity and deathliness. 3. printing. New Haven [u.a.]: Yale University Press, 2007. ISBN 978-030-0124-675
- [6] GLADWELL, Malcolm. Bod zlomu: o malých příčinách s velkými následky. 2. vyd. v českém jazyce. Překlad Martin Weiss. Praha: Dokořán, 2007, 254 s. ISBN 978-80-7363-165-9.
- [7] GIDDENS, Anthony. Důsledky modernity: o malých příčinách s velkými následky. 2. vyd. Překlad Martin Weiss. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 200 s. Post, sv. 3. ISBN 80-864-2915-6.
- [8] HAVELKA, Ondřej. Nahá Afrika. Praha: Mladá fronta, 2006, 90 s., [128] s. barev. obr. příl. Lidé a Země. ISBN 80-204-1537-8.
- [9] JIROUŠKOVÁ, Jana. Černá Afrika. Praha: Lidové noviny, 2003, 165 s. Dějiny odívání. ISBN 80-710-6367-3
- [10] KARSTEN, Hartmut. Ženy - muži. Vyd. 1. Překlad Petr Babka. Praha: Portál, c2006, 183 s. Spektrum (Portál), 48. ISBN 80-736-7145-X
- [12] KODA, Harold. *Extreme Beauty, The body transformed*. The Metropolitan Museum of Art, 2001, New York, 168 s., ISBN 0-300-10312-3
- [13] MÁCHALOVÁ, Jana. Budiž móda: průvodce dějinami módy 20. století. Vyd. 1. Praha: Brána, 2012, 276 s. ISBN 978-80-7243-608-8.
- [14] MCDOWELL, Colin. *The Anatomy of Fashion: Why We Dress the Way We Do*. Phaidon, ISBN 978-0714849478

[15] Móda: obrazové dějiny oblékání a stylu. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2013, 480 s. ISBN 978-80-242-4170-8.

[16] NÉRET, Gilles. 1000 dessous: a history of lingerie. Köln: Taschen, 2008. ISBN 978-383-6505-086.

[17] QUINN, Bradley. *Fashion Futures*. Merell, New York, ISBN 987-1-8589-4563-7

[18] ROCCA, Frederico, *Legendy módy*. Slovart, 2013, 224.s., ISBN: 978-80-7391-784-5

[19] SMOLÍK, Josef. Subkultury mládeže: uvedení do problematiky. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-802-4729-077.

[20] STEVENSON, N. J. *Kronika módy*. Fortuna Libri, 2011, 288 s., ISBN: 978-80-7321-570-5

[21] VONDRUŠKA, Vlastimil. Intimní historie: od antiky po baroko. Vyd. 2. Brno: MOBA, c2013, 238 s. ISBN 978-802-4355-894.

[22] 518, Vladimír. Kmeny: [současné městské subkultury. 1. vyd. Editor Karel Veselý. V Praze: Yinachi, 2011, 517 s. ISBN 978-809-0473-539.

Časopis:

EPOCHA 7/2007 str. 43 Nebezpečná móda, Krása, která strašně bolí, Vyšlo 21.03.2007

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Obr.	obrázek
č.	číslo
str.	strana
např.	například
tzn.	to znamená

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1. Tělo -ilustrativní obrázek	13
Obr. č. 2. Xie Qiuping, www.rekordy.org	15
Obr. č. 3. Žena kmene Mursi	17
Obr. č. 4., 5. Žena tradičního kmene, Afrika, umělá deformace lebky	18
Obr. č. 6., 7., 8. Žena kmene Padaung, deformace v oblasti krku	21
Obr. č. 9. Rentgenový snímek, deformace těla ženy kmene Padaung, 1979, photograph Dr. John M. Keshishian / NGSImage Collection	24
Obr. č. 10., 11. Ukázka deformace chodidla	27
Obr. č. 12. Christian Dior , www.dior.com	31
Obr. č. 13. New Look, designmuseum.org/design/christian-dior	33
Obr. č. 14. Cristóbal Balenciaga , moda.culturamix.com	34
Obr. č. 15, 16, ukázka tvorby, Cristóbal Balenciaga, moda.culturamix.com	34
Obr. č. 17. Tvar těla, 19. století	38
Obr. č. 18. Dior waist, 1947	38
Obr. č. 19. Dior, spodní prádlo, 50.léta	39
Obr. č. 20. Spodní prádlo, Dior, 50.léta	39
Obr. č. 21., 22., 23. Ukázka vlivu korzetu na lidské tělo	41
Obr. č. 24. Černý korzet bez ramínek s podvazky přes bílou spodničku, 50.léta	42
Obr. č. 25., 26. Marilyn Monroe	44
Obr. č. 27. Twiggy	46
Obr. č. 28. Postava Twiggy, www.vogue.it	46
Obr. č. 29. Idoly	47
Obr. č. 30. Kate Moss	49
Obr. č. 31. „heroin chic style“	49
Obr. č. 32. Ukázka „porno chic style“	50
Obr. č. 33. Dior , corset men	54
Obr. č. 34. Kallhoty „Bumster“, Alexander McQueen	57
Obr. č. 35. History Shapewear	60
Obr. č. 36. Shapewear La Perla	60

SEZNAM PŘÍLOH

PI. Pravdy o ženách kmene Padaung (Kayan)

PŘÍLOHA P I: PRAVDY O ŽENÁCH KMENE PADAUNG (KAYAN)

autor : Jiří Novák

vanishingworldphotography.com

1) Když si žena Kayan sundá mosaznou spirálu, krk neudrží hlavu, a ona se udusí.

Naprostý nesmysl! Spirála hlavu nepodpírá, pouze stlačuje ramena, a tak opticky způsobuje, že krk vypadá delší. Většina žen si už kruhy sundala a žijí vesele dál. Některým se taky podařilo dostat uprchlický status a emigrovaly. A v zahraničí kruhy jistě nenosí. Navíc, Kayanku která si kruhy sundala, nepoznáte, vypadá úplně normálně.

2) Legračně, v Thajsku se mezi turisty občas traduje i opačný mýtus, a to že si ženy ve vesnicích spirály vždy ráno nasadí, a večer, až turisté odjedou, pak zase sundají.

Nasazení spirály trvá několik hodin, a většinou to umí jen jedna, speciálně školená žena ve vesnici.

3) Často jsem četl a slyšel názory (dokonce i od Australana, který v oblasti žije už 30 let, ale u Kayan samotných se nikdy podívat nebyl, prý ze zásady), že je to hrozné, jak jsou ženy nuceny se od dětství „deformovat“. A že nemohou kvůli kruhům nic dělat a holčičky si vůbec nemůžou ani hrát.

Taky úplný nesmysl. Dívenkám, ani dospělým ženám kruhy nijak nevadí a taky jim nebrání v normálním pohybu. Děti pobíhají a hrají si, ženy pracují na poli, starají se o domácnost, anebo vyrábějí suvenýry na prodej turistům. Navíc je nikdo nenutí, spirály nosí dobrovolně a rády, protože, jak nám samy řekly, dlouhý krk je dělá krásnými. Mně spíš připadá divné, že se u nás nikdo nepohoršuje nad nesmyslným nošením vysokých podpatků (taky deformují nohy), a co pak teprve tělesná deformace způsobená pivními břichy.....?

4) V Barmě (Myanmaru) ještě spousta žen kruhy nosí.

V Barmě jsem sice byl, ale do státu Karen jsem se nedostal, protože celá tato oblast byla a je uzavřená. Takže to nemůžu vědět jistě, ale podle veškerých mi dostupných zpráv (včetně toho, co říkali samotní Kayan) v Barmě už kruhy nikdo nenosí.

5) Na internetových cestovatelských a turistických fórech se často vášnivě diskutuje nad tím, jestli je správné k „dlouhokrkým“ Kayan v Thajsku jezdit. Převládá názor, že je to odporné lidské zoo, které by se nemělo podporovat.

Pro Kayan jsou turisté jedním z mála zdrojů příjmu, a jsou už na ně zvyklí. Další věc pak je, jak se k nim turisté chovají. Bez pozdravu, bez zeptání, bez usměvů si tyto milé lidi fotí, často z bezprostřední blízkosti. A to jen proto, aby se mohli doma pochlubit u jakých „primitivů“ byli. O kulturu zájem nemají, a taky se o ni nic nedoví (asi to nebylo zahrnuto v ceně zájezdu). To jim ale nebrání později hlásat zmiňované nesmysly. Lidské zoo z vesnic dělají neomalení a bezohlední turisté, kteří se ke Kayan chovají jako ke zvířatům nebo „primitivům“. Pokud se ale člověk přijde podívat na návštěvu k lidem s nezvyklou a unikátní kulturou; přistupuje k nim s opravdovým zájmem, pokorou a respektem, jistě bude u kayan vždy vítán.....

6) Thajci nad nimi mají kontrolu a zneužívají je.

Je bohužel pravda, že přístup do vesnic kontrolují Thajci, kterým jde především o vlastní zisk. Zároveň ale vyplácejí ženám, které nosí kruhy, pravidelný plat a tak jim to prý zase až tak moc nevadí. Námitka, že jde o „umělé“ vesnice postavené pouze pro turisty, je pravdivá jenom částečně. Kayan v nich normálně žijí, s pomocí mezinárodních organizací v nich fungují školy a od jejich původních vesnic v Barmě se liší snad jenom tím, že před každým domem je stánek se suvenýry... Situace Kayan v Thajsku by se jistě výrazně zlepšila, kdyby mohli získat legální povolení k trvalému pobytu (vždyť mnoho z nich žije v Thajsku už mnoho let). Mohli by pak získat práci, vlastnit půdu a sami více kontrolovat svůj život.

7) Kayan jsou často drženi jako polozajatci v Thajsku i v Barmě (na Inle Lake a jinde), vystavování za peníze pro turisty.

To je bohužel pravda, o Inle Lake to vím od jiných, jinde v Barmě jsem se s tím setkal osobně (samozřejmě jsem jakékoliv focení odmítnul).

8) Skoro to vypadá, že celou kulturu „dlouhých krků“ dnes už drží při životě jen turisté.

Přesně tak. Je to velmi smutné.